



# ÅRSSTATISTIK 2007

Statistik fra centre, der arbejder med  
senfølger efter seksuelle overgreb

*Af* **Luise Moustgaard Frandsen**



SERVICESTYRELSEN

# Årsstatistik 2007

**Statistik fra centre, der arbejder med senfølger  
efter seksuelle overgreb**

*Af* Luise Moustgaard Frandsen

© Servicestyrelsen, 2008  
Teksten kan frit citeres med tydelig kildeangivelse

Luise Moustgaard Frandsen  
Årsstatistik 2007  
Statistik fra centre, der arbejder med senfølger efter seksuelle overgreb

Henvendelser vedr. indholdet kan ske til forfatteren

ISBN  
978-87-92031-03-7 (trykt)  
978-87-92031-65-5 (elektronisk)

1. udgave, 1. oplag  
Trykt i 500 eksemplarer

Tryk: Prinfo Vejle A/S  
Omslag: Aakjærs A/S  
Pris: Gratis

Rapporten kan downloades fra [www.servicestyrelsen.dk](http://www.servicestyrelsen.dk)

Servicestyrelsen  
Udsatteenheden, København  
Åbenrå 5  
1124 København K  
Tlf. 33 17 09 00  
Fax 33 17 09 01  
[udsatte@servicestyrelsen.dk](mailto:udsatte@servicestyrelsen.dk)  
[www.servicestyrelsen.dk](http://www.servicestyrelsen.dk)

# Indholdsfortegnelse

<b>FORORD</b> .....	<b>4</b>
<b>INTRODUKTION</b> .....	<b>5</b>
<b>SAMMENFATNING</b> .....	<b>11</b>
SAMMENFATNING I FORHOLD TIL CENTRENES HENVENDELSER.....	11
SAMMENFATNING I FORHOLD TIL CENTRENES BRUGERE .....	12
<b>METODE</b> .....	<b>14</b>
UDARBEJDELSE AF SPØRGESKEMAERNE .....	14
UDFYLDNING AF SPØRGESKEMAERNE.....	15
INDSAMLING OG BEHANDLING AF DATA.....	15
PRÆSENTATION AF DATA .....	16
<b>HENVENDELSER TIL CENTRENE I 2007</b> .....	<b>17</b>
ANTAL HENVENDELSER .....	17
PERSONER, SOM HENVENDER SIG OM SENFØLGER.....	20
ALDER, KØN OG BOPÆL .....	22
HENVENDELSESFORMER .....	27
HJÆLPEFORMER.....	29
AFTALE FOR DET VIDERE FORLØB I EGET CENTER .....	31
TIDLIGERE HENVENDELSER TIL CENTRENE .....	33
INFORMATIONSKILDER .....	35
<b>CENTRENES FASTE BRUGERE</b> .....	<b>37</b>
ANTAL FASTE BRUGERE AF CENTRENE.....	38
BRUGERNES KØN OG ALDER.....	42
BRUGERNES OPRINDELSES LAND .....	48
BRUGERNES SAMLIVSFORMER .....	50
BRUGERNES FORSØRGELSESGRUNDLAG .....	53
BRUGERNES BOPÆL .....	58
BRUGEN AF CENTRENE.....	61
ÅRSAGER TIL AT BRUGERNE BENYTTET CENTRENE.....	63
BRUGERNES RELATION TIL KRÆNKEREN/ERNE .....	67
KRÆNKERENS/ERNES KØN .....	69
ANMELDELSE AF OVERGREBENE.....	71
CENTRENES YDELSER .....	75
TIDLIGERE HENVENDELSER TIL ANDRE CENTRE .....	76
<b>REFERENCER</b> .....	<b>77</b>
<b>BILAG 1: HENVENDELSESSKEMA</b> .....	<b>80</b>
<b>BILAG 2: PERSONSKEMA</b> .....	<b>81</b>

## Forord

”Årsstatistikken 2007. Statistik fra centre, der arbejder med senfølger efter seksuelle overgreb” er en årsopgørelse over brugen af landets frivillige centre, der tilbyder hjælp til voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen i 2007.

Årsstatistikken henvender sig til fagpersoner, der arbejder med voksne med senfølger efter seksuelle overgreb.

Årsstatistikken 2007 er blevet til i et samarbejde mellem Udsatteenheden i Servicestyrelsen og de frivillige centre, der medvirker i undersøgelsen. En stor tak til medarbejderne på centrene, der i en travl hverdag har afsat tid til at udfylde spørgeskemaerne i forbindelse med undersøgelsen samt medvirket til virkeliggørelsen af denne rapport gennem faglig sparring.

Også en tak til studentermedarbejder Mette Nielsen der har ydet et stort bidrag med analysen af det indsamlede datamateriale.

# Introduktion

I denne årsstatistik defineres seksuelle overgreb mod børn og unge, som de seksuelle handlinger, som Straffeloven søger at beskytte personer under 18 år mod. Det drejer sig overordnet om:

- Samleje eller anden kønslig omgang med børn under 15 år.
- Samleje eller anden kønslig omgang med slægtninge i nedadstigende linje samt mellem søskende.
- Samleje eller anden kønslig omgang med personer under 18 år, hvis barnet/-den unge er adoptivbarn, stedbarn, plejebarn eller betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse.
- Samleje eller anden kønslig omgang med en person under 18 år, hvis det kommer i stand ved et misbrug af en alders- og erfaringsberoende overlegenhed.
- Samleje eller anden kønslig omgang med personer under 18 år ved ulovlig tvang eller betaling.

Det vides ikke præcist, hvor mange børn der udsættes for seksuelle overgreb, da seksuelle overgreb foregår i det skjulte og ofte hemmeligholdes for omverdenen. De opgørelser, der forefindes over antallet af seksuelle overgreb på børn, varierer, hvilket hænger sammen med, at der tages udgangspunkt i forskellige undersøgelsespopulationer og forskellige definitioner af seksuelle overgreb. Den nyeste danske omfangsundersøgelse gennemført af Statens Institut for Folkesundhed er foretaget blandt 5.829 elever i niende klasse. Undersøgelsen konkluderer, at 11,3 % af de danske børn udsættes for seksuelle overgreb, når der tages udgangspunkt i Straffelovens definition af et overgreb (Helweg-Larsen og Larsen, 2002). En opgørelse af antallet af børn som udsættes for seksuelle overgreb baseret på Straffelovens definition kan inkludere seksuelle forhold, som det kan forekomme meningsløst af definere som seksuelle overgreb. Der kan være tale om frivillige seksuelle relationer mellem eksempelvis kærestepar, der aldersmæssigt befinder sig henholdsvis lige over og lige under den seksuelle lavalder. Tages der i stedet udgangspunkt i en definition af seksuelle overgreb som et strafbart seksuelt forhold, der af barnet opleves som et overgreb, konkluderer Helweg-Larsen og Larsen, at 2,8 % af de danske børn udsættes for seksuelle overgreb i barndommen. Der kan være tale om en underrepræsentation af det reelle antal overgreb på børn og unge, da børn ofte overbevises om, at de selv har indvilliget i at indgå i den seksuelle relation. Det forholder sig desuden sådan, at drenge/mænd i mindre grad end kvinder har tendens til at anerkende tidlig seksuel aktivitet som seksuelt misbrug, fordi de fra en tidlig alder socialiseres til at opfatte seksuel aktivitet som højt ønskværdigt og bevis for deres mandighed. Hvis den tidlige seksuelle aktivitet ligefrem er forbundet med en grad af seksuel vækkelse i form af rejsning eller ejakulation, så er der i endnu mindre grad tendens til, at det anerkendes som et overgreb (Heru, 2001).

Seksuelle overgreb mod børn og unge kan få omfattende fysiske, psykiske og sociale konsekvenser både for de børn, der udsættes for overgreb og for de voksne, der tidligere i livet har været udsat for seksuelle krænkelser. Personer, der har været udsat for

seksuelle overgreb i barndommen, kan derfor i kortere eller længere perioder i voksenlivet have behov for hjælp og støtte til at bearbejde eventuelle senfølger.

Helt overordnet eksisterer der i Danmark følgende muligheder for hjælp og støtte til voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen opstillet i vilkårlig rækkefølge:

- Samtaleterapi hos privatpraktiserende **psykologer og terapeuter**. Denne form for hjælp skal som udgangspunkt betales af borgeren selv. I Serviceloven er der efter konkret individuel vurdering mulighed for, at kommunen yder fuld økonomisk dækning af udgifter til behandling hos psykolog eller terapeut.
- Samtaler og medicinsk behandling hos **speciallæger i psykiatrien**. Denne form for hjælp finansieres via den offentlige sygesikring (bortset fra egenbetalingsandelen af eventuel lægeordineret medicin). Henvisning til behandling sker via egen læge.
- Samtaleterapi på enkelte **psykiatriske afdelinger**. Denne form for hjælp finansieres via den offentlige sygesikring. Henvisning til behandling sker via egen læge.
- Samtaleterapi hos privatpraktiserende psykologer gennem **sygesikringsordningen**. Denne form for hjælp finansieres dels via den offentlige sygesikring (60 %), og dels via egenbetaling (40 %). Henvisning til behandling sker gennem egen læge. Der ydes maksimalt tilskud fra sygesikringen til 12 konsultationer. Ifølge sundhedslovens bekendtgørelse er det kun muligt at modtage hjælp via ordningen én gang til bearbejdning af den samme årsagsgivende hændelse.
- 11 konsultationer hos en psykolog gennem **psykologordningen**, som administreres af Servicestyrelsen. Hjælpen finansieres via en satspuljebevilling. Der er bevilliget midler til ordningen i perioden 2008-2011. Ordningen starter op i august 2008.
- **21 centre**, i den såkaldte frivillige sektor<sup>1</sup>, der på forskellig vis støtter, rådgiver og behandler voksne med senfølger efter seksuelle overgreb.

De 21 centre, der yder hjælp og støtte til personer med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen, og som i det følgende blot vil blive benævnt ”centre”, er indbyrdes meget forskellige, både hvad angår hvilke former for støtte, man kan modtage (for eksempel: individuel terapi; gruppeterapi; selvhjælpsgruppe; rådgivning og samværsmuligheder med ligestillede), og med hensyn til, om hjælpen ydes af professionelle og lønnede medarbejdere, eller om den gives af frivillige – under tiden på baggrund af de frivilliges egne erfaringer med senfølger efter seksuelle overgreb. I nogle

---

<sup>1</sup> De officielle begreber ”frivillig sektor” og ”frivillige organisationer” giver ofte anledning til diskussion. Vi bruger begrebet ”frivillig sektor” i den betydning, at sektoren består af frivillige organisationer, som: er en institutionaliseret realitet, er private i betydningen ikke-offentlige, ikke har til formål at skabe økonomisk overskud, er selvbestemmende og indeholder et element af frivilligt arbejde – som minimum på bestyrelsesniveau (Ibsen og Habermann 2005:10-14; Boje og Ibsen 2006:19-20). Der er tale om en strukturel definition, og følgelig ikke en definition, der siger noget, om hvorvidt det daglige arbejde udføres af lønnede, professionelle og/eller frivillige personer.

af centrene er tilbuddene gratis, mens andre opkræver hel eller delvis betaling for den hjælp, der ydes. I alfabetisk rækkefølge drejer det sig om følgende centre:

**Christine Centret:** Helgenæsgade 6, baghuset 2. sal, 8000 Århus C, [www.seksuelt-misbrugte.dk](http://www.seksuelt-misbrugte.dk), oprettet i 1996.

**CISEM Nordjylland<sup>2</sup>:** Galstersgade 3, 1. sal, 9400 Nørresundby, [www.cisem.dk](http://www.cisem.dk), oprettet i 1992 under navnet Foreningen mod Incest i Nordjylland (FMI Nordjylland).

**CSM Fyn<sup>3</sup>:** Kongensgade 72, 1. sal, 5000 Odense C, [www.csm-fyn.dk](http://www.csm-fyn.dk), oprettet i 1995.

**Freja Centret:** Norgesgade 7, 6700 Esbjerg, [www.freja-center.dk](http://www.freja-center.dk), oprettet i 1995.

**Incestcenter Fyn:** Mageløs 1, 2.tv., 5000 Odense C, [www.incestcenterfyn.dk](http://www.incestcenterfyn.dk), oprettet i 2000.

**Joan-Søstrene i København:** Dannerhuset, Nansensgade 1, 1366 København K, [www.joan-soestrene.dk](http://www.joan-soestrene.dk), oprettet i 1975.

**Joan-Søstrene i Århus:** Klosterport 5, kld. 8000 Århus C, [www.joansoestrene8000.dk](http://www.joansoestrene8000.dk), oprettet i 1979.

**Kolding Selvhjælp:** Slotsgade 22, 6000 Kolding, [www.koldingselvhjaelp.dk](http://www.koldingselvhjaelp.dk), oprettet i 1994.

**KRIS<sup>4</sup> Fredericia:** Jyllandsgade 20, 1. sal, 7000 Fredericia, [www.kris-dk.dk](http://www.kris-dk.dk), oprettet i 1999.

**KRIS Herning:** Bredgade 55, 7400 Herning, [www.kris-dk.dk](http://www.kris-dk.dk), oprettet i 2006.

**KRIS København:** Sankt Lukas Vej 7A, 1. sal, 2900 Hellerup, [www.kris-dk.dk](http://www.kris-dk.dk), oprettet i 1991.

**KRIS Næstved:** Østergade 13, 4700 Næstved, [www.kris-dk.dk](http://www.kris-dk.dk), oprettet i 2007.

**KRIS Århus:** (Landskontoret): Fredens Torv 2, 1. tv., 8100 Århus, [www.kris-dk.dk](http://www.kris-dk.dk), oprettet i 1991.

**KRIS Ålborg:** Apostolsk kirke, Hadsundvej 75, 9000 Ålborg, [www.kris-dk.dk](http://www.kris-dk.dk), oprettet i 2007.

**Kvisten Randers:** c/o Den Blå Paraply, St. Voldsgade 6, 8900 Randers, [www.kvistene.dk](http://www.kvistene.dk), oprettet i 2006.

**Kvisten Viborg<sup>5</sup>:** Frivillighuset, Vesterbrogade 1 8800 Viborg, [www.kvistene.dk](http://www.kvistene.dk), oprettet i 2005 (Viborg, Skive) og 2006 (Silkeborg).

---

<sup>2</sup> CISEM er forkortelsen for Center for Incestramte og Seksuelt Misbrugte.

<sup>3</sup> CSM er forkortelsen for Center for Seksuelt Misbrugte.

<sup>4</sup> KRIS er forkortelsen for Kristen Rådgivning for Incestofre og seksuelt Misbrugte.

<sup>5</sup> Der er tale om én samlet afdeling med afdelingskontor i Viborg og lokaler i henholdsvis Skive (Tinggade 11B, 7800 Skive), Silkeborg (Vestergade 81 C, 8600 Silkeborg), Holstebro (Nygade 23, 7500 Holstebro) og Nykøbing Mors (lokaler på Morsø Folkebibliotek, Holgersgade 7, 7900 Nykøbing Mors)



**Kvisten Århus:** Brendstrupvej 72 E, kld., 8200 Århus N, [www.kvistene.dk](http://www.kvistene.dk), oprettet i 1999.

**Støttecenter mod incest i Danmark:** Thorvaldsensvej 3, baghuset, 1871 Frederiksberg C, [www.incest.dk](http://www.incest.dk), oprettet i 1990.

**Thora Center:** Borgergade 38, st., 1300 København K, [www.thoracenter.dk](http://www.thoracenter.dk), oprettet i 1994.

**Aabenraa Selvhjælpscenter:** Skibbrogade 21 st., 6200 Aabenraa, [www.aabenraa-selvhjaelp.dk](http://www.aabenraa-selvhjaelp.dk), oprettet i 1996.

Information om centrenes åbningstider, målsætninger, målgrupper, medarbejdere og hjælpetilbud findes i publikationen ”Støtte til seksuelt misbrugte. Håndbog om 20 centre, der hjælper mennesker med senfølger efter seksuelle overgreb” (Pawlik, 2007). 19 af de 20 oplyste centre har deltaget i denne årsstatistik. Et center (Joan-Søstrene i København) har ikke ønsket at medvirke i årsstatistikken, hvorfor der ikke indgår informationer om dette centers henvendelser og faste brugere i denne rapport. Opgørelserne over henvendelserne til og brugen af KRIS Næstved er ikke adskilt fra registreringerne af henvendelserne til og brugen af KRIS i København, da det er de samme medarbejdere, som betjener de to centre. Derfor figurerer der alene 18 centre i henvendelsesstatistikken. KRIS i Ålborg indgår alene i henvendelsesstatistikken, da centret endnu ikke har faste brugere. Det skyldes, at KRIS Ålborg først blev oprettet i sidste kvartal af 2007. I brugerstatistikken indgår således kun 17 centre, da oplysningerne fra KRIS København og KRIS Næstved, som nævnt er lagt sammen. Den geografiske placering af de 19 centre, som har indsamlet informationer til den samlede årsstatistik, kan ses på kortet side 9.

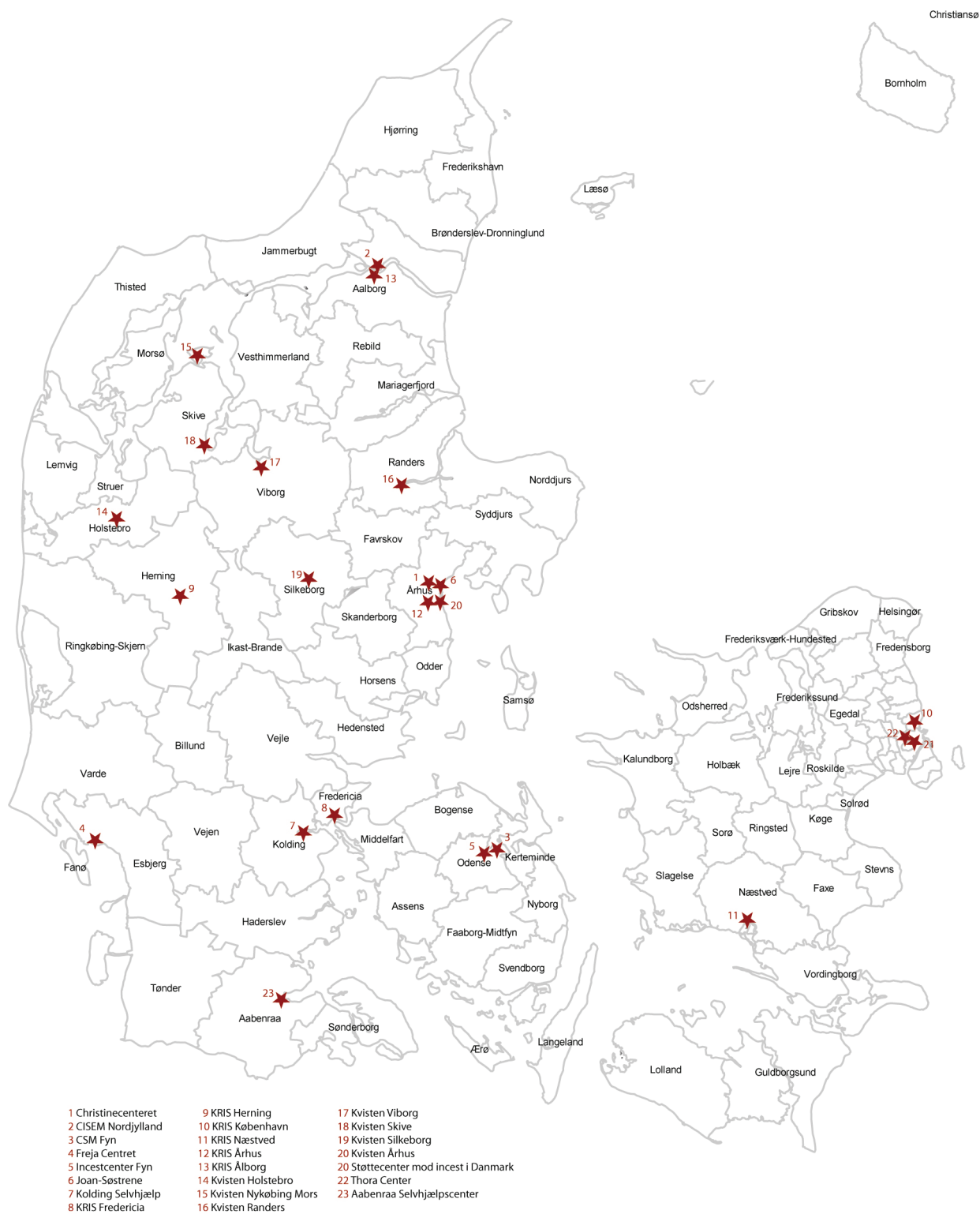
”Årsstatistik 2007 - Statistik fra centre, der arbejder med senfølger efter seksuelle overgreb” bygger på oplysninger om de i alt 1678 telefoniske, skriftlige eller personlige henvendelser om senfølger efter seksuelle overgreb fra personer i alderen 18+, som de medvirkende centre har modtaget i 2007. Derudover indgår oplysninger fra 476 personer i alderen 18 år og opefter, der i en kortere eller længere periode i 2007 har fået hjælp og støtte til at bearbejde senfølger efter seksuelle overgreb i et af centrene, der indgår i undersøgelsen.

Årsstatistik 2007 er nummer 3 i rækken af årsstatistikker fra centre, der arbejder med følgevirkninger efter seksuelle overgreb i barndommen. Den første årsstatistik udkom i 2006 og er baseret på data indsamlet fra centrene i 2005 (Pawlik og Barlach, 2006). Den anden årsstatistik blev udgivet i 2007 på baggrund af indsamlede data fra de frivillige centre i 2006 (Frandsen, 2007). I det følgende vil de tidligere årsstatistikker blive betegnet henholdsvis ”årsstatistikken 2005” og ”årsstatistikken 2006”. I år kan der altså foretages sammenligninger med oplysningerne i de to tidligere statistikker over en treårig periode, og dermed er det muligt at belyse udviklingen i antallet af voksne, der i centrene får hjælp til at bearbejde senfølger efter seksuelle overgreb samt antallet af henvendelser til centrene om senfølger efter seksuelle overgreb.

Velfærdsministeriet har bevilliget midler til at fortsætte arbejdet med årsstatistikkerne til og med 2008. Det betyder, at der vil udkomme i alt fire årsstatistikker fra årene 2005-2008, hvilket vil danne grundlag for et unikt materiale over udviklingen i bru-

gen af disse centre og den hjælp og støtte, der her gives til personer, som har senfølger efter seksuelle krænkelser i barndommen.

## Geografisk placering af de 19 centre, der indgår i statistikken<sup>6</sup>



<sup>6</sup> Kvisten Viborg, Skive, Silkeborg, Holstebro og Nykøbing Mors betragtes som ét center, der besidder lokaler i fem byer. På kortet er der angivet en stjerne for hver by, men i årsstatistikken betragtes det som ét center, der benævnes Kvisten Viborg, fordi centret i Viborg fungerer som hovedafdeling.

## Sammenfatning

I det følgende opsummeres de væsentligste konklusioner i forhold til centrenes henvendelser og faste brugere. Det skal understreges, at disse konklusioner er specifikke for henvendelserne til og brugerne af de 19 centre, som indgår i årsstatistikken 2007. Det betyder, at konklusionerne ikke nødvendigvis kan overføres til de seksuelt misbrugte, som ikke gør brug af centrenes tilbud.

### Sammenfatning i forhold til centrenes henvendelser

Det kan konkluderes, at centrene i 2007 i alt har modtaget 1678 henvendelser om senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen. Samlet set har centrene således modtaget færre henvendelser i 2007 end i 2005 og 2006. Dette på trods af, at der indgår flere centre i årsstatistikken 2007 end i årstatistikkerne 2005 og 2006.

Det skyldes ikke nødvendigvis et fald i antallet af personer med senfølger efter seksuelle overgreb, som har behov for hjælp og støtte. Derimod kan faldet være relateret til, at der er kommet andre hjælpeforanstaltninger til voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen - eksempelvis delvis finansiering af psykologhjælp gennem sygesikringsordningen.

Da faldet i antallet af henvendelser til centrene fra 2006 til 2007 ikke fordeler sig jævnt på de medvirkende centre, idet nogle centre har oplevet en stigning og andre et fald i antallet af henvendelser i perioden, kan faldet til en vis grad hænge sammen med interne forhold i de enkelte centre. Et fald i antallet af henvendelser til et center kan eksempelvis skyldes sygdom i medarbejderstaben, mens en stigning i antallet af henvendelser til et center kan være forbundet med tildelingen af øgede økonomiske ressourcer, eller større promovning af et center gennem foredrag eller medier.

Henvendelserne til centrene rettes særligt af personer, som har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen og i mindre grad af pårørende, offentlige myndigheder eller andre implicerede. Dem, der henvender sig, gør oftest brug af telefoniske henvendelser, og hjælpen ydes i særlig grad gennem samtale eller rådgivning.

Der er 3-4 gange så mange seksuelt misbrugte kvinder end mænd, der retter henvendelse til centrene. Det er særligt seksuelt misbrugte i aldersgrupperne 20-29 og 30-39 år, der kontakter centrene. Denne køns- og aldersfordeling stemmer stort set overens med køns- og aldersfordelingen blandt centrenes faste brugere.

Størstedelen af henvendelserne til centrenes rettes af seksuelt misbrugte bosiddende i Region Midtjylland og Region Hovedstaden. I henvendelsesstatistikken er der imidlertid mange tilfælde, hvor den seksuelt misbrugtes bopæl ikke registreres. Der er endvidere nogle centre, der i mindre grad end andre noterer denne information, hvilket gør det svært at danne et reelt billede af, hvor de seksuelt misbrugte, der henvender sig, bor.

Halvdelen af dem der henvender sig har fået viden om centrenes eksistens via internettet.

## Sammenfatning i forhold til centrenes brugere

Det kan endvidere sluttet, at centrene har haft 476 faste brugere i 2007. Samlet set er der færre brugere af centrene i 2007 end i 2006 og 2005. Det til trods for, at der er flere centre, som medvirker i årsstatistikken 2007 end i 2006 og 2005. Det hænger ikke nødvendigvis sammen med, at der er færre personer med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen, som har behov for hjælp og støtte. Derimod kan det hænge sammen med, at der som nævnt ovenfor er etableret andre hjælpeforanstaltninger til seksuelt misbrugte.

Det kan konkluderes, at faldet i antallet af brugere ikke fordeler sig jævnt på de enkelte centre, idet nogle centre har oplevet en stigning og andre et fald i antallet af faste brugere. Årsagerne hertil er meget centerspecifikke og relateret til centrenes indbyrdes forskelligheder.

Blandt centrenes brugere er der 4-5 gange så mange kvinder som mænd. Det kan forklares med, at flere kvinder end mænd udsættes for seksuelle overgreb. Derudover kan det hænge sammen med samfundets kulturelle konstruktion af mande- og kvinddekønnet. Det er ikke en del af den kulturelle konstruktion af det mandlige køn, at mænd skal identificere sig som ofre, hvilket muligvis kan afholde mænd fra at søge hjælp i centrene. Det kan også forholde sig sådan, at centrenes tilbud ikke stemmer overens med de behov for hjælp og støtte, som gør sig gældende blandt mænd med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen. Halvdelen af brugerne tilknyttet Støttecenter mod incest i Danmark er imidlertid mænd, hvilket indikerer, at hvis der sættes fokus på problemstillingen ”seksuelle overgreb blandt mænd”, og der iværksættes nogle tilbud, som tiltaler mænd, så er der mænd, som vælger at gøre brug af centrenes tilbud.

Aldersspredningen på brugerne er 18-67 år, og de har en gennemsnitsalder på 35-36 år. Størstedelen af brugerne befinder sig i aldersgrupperne 20-29, 30-39 og 40-49 år. Årsagen hertil kan være, at der er et særligt behov for hjælp til at håndtere senfølger i forbindelse med store valg og forandringer i livet såsom etableringen af egen bolig og familie, og uddannelses- og karrierevalg, der ofte finder sted i disse aldersgrupper.

Det kan yderligere konkluderes, at langt de fleste af centrenes brugere er af dansk oprindelse. Der er således kun en tiendedel af brugerne, som er fra et andet oprindelsesland end Danmark. De internationale undersøgelser, der er foretaget med henblik på at afdække omfanget af seksuelle overgreb begået mod børn, er baseret på forskellige definitioner af seksuelle overgreb, hvorfor det er svært at vurdere, om der er relativt få, eller forholdsvis mange med oprindelse i et andet land end Danmark, som benytter centrene. Barrierer for brugen af centrene blandt personer med oprindelse i et andet land end Danmark kan være manglende viden om centrenes eksistens, sproglige barrierer eller angst for at stå alene tilbage efter at have udleveret et familiemedlem.

Næsten halvdelen af de seksuelt misbrugte med fast tilknytning til centrene bor alene uden hjemmeboende børn. Det er relativt flere end i den generelle befolkning i alderen 18-67 år. Det kan hænge sammen med, at seksuelt misbrugte kan have svært ved at knytte sig tillidsfuldt eller følelsesmæssigt til andre mennesker på grund af angst for igen at blive svigtet.

Omkring en tredjedel af brugerne er i beskæftigelse. Det er relativt få sammenlignet med andelen, som er i arbejde i den generelle befolkning i alderen 20-66 år. Årsager-

ne hertil er muligvis, at det særligt er personer med en lav indkomst, som benytter sig af centrenes tilbud, fordi der er brugerbetaling på størstedelen af de øvrige hjælpeforanstaltninger på området. Det kan også forholde sig sådan, at brugerne er midlertidigt uden for arbejdsmarkedet på grund af alvorlige senfølger. Derudover kan det være, at centrenes tilbud særligt tiltrækker seksuelt misbrugte, som ikke er i beskæftigelse, da nogle af centrene fungerer som åbne stuer. Som følge af ovenstående kan det dermed også sluttes, at næsten to tredjedele af brugerne forsørger sig via overførselsindkomster.

Der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem brugernes bopælsregion og det center, de benytter sig af. Sammenhængen består i, at brugerne fortrinsvis gør brug af et center, der er beliggende i deres bopælsregion. Mere end en tredjedel af brugerne er således bosiddende i Region Syddanmark, hvilket hænger sammen med at en stor andel af centrene er beliggende i Region Syddanmark heriblandt Incestcenter Fyn, som har flest faste brugere tilknyttet. Der er relativt få brugere fra Region Nordjylland og Region Sjælland, hvilket formentlig kan forklares med, at der er ganske få centre beliggende i disse regioner.

Det kan konkluderes, at næsten trefjerdedele af de seksuelle overgreb er foregået inden for familien, mens en tredjedel har fundet sted uden for familien, idet nogle har været udsat for overgreb både indenfor og udenfor familien. Grundene til, at mange af brugerne har været udsat for overgreb inden for familien kan være, at der er mange kvindelige brugere, idet kvinder i højere grad udsættes for overgreb af familiemedlemmer end mænd. Det kan muligvis også forklares med, at man i relativt højere grad oplever senfølger efter de seksuelle overgreb, hvis de har fundet sted inden for familien.

Størstedelen af de seksuelle overgreb er blevet begået af mænd, mens en mindre andel af overgrebene er blevet foretaget af kvinder. Baggrunden herfor er formentlig, at der generelt begås flere seksuelle overgreb af mænd end kvinder. Derudover er der et flertal af kvinder blandt brugerne, og seksuelle overgreb mod kvinder begås i højere grad af mænd end kvinder.

Langt de færreste af brugerne (10,5 %) har anmeldt overgrebene til politiet. Det kan hænge sammen med, at det er krævende at gennemgå en retssag, hvor krænker formentlig ikke vil stå ved sin forbrydelse, ligesom det er svært at bevise, at man har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Nogle seksuelt misbrugte vil desuden undlade at anmelde overgreb, fordi de har fundet sted inden for familien, eller i den nærmeste vennekreds.

Brugerne benytter særligt centrene til at bearbejde senfølger såsom psykiske, sociale og seksuelle følgevirkninger samt problemer i relation til egen familie. For at afhjælpe disse problemstillinger har centrene hovedsageligt ydet hjælp og støtte gennem personlige samtaler, terapi hos psykologer, og terapi hos psykoterapeuter.

## Metode

I det følgende gives et indblik i udarbejdelsen af de spørgeskemaer, der er benyttet i undersøgelsen, og en kort redegørelse for indsamlingen og bearbejdningen af data.

### Udarbejdelse af spørgeskemaerne

Årsstatistikken 2007 er baseret på data, som er indsamlet via to spørgeskemaer – et henvendelseskema og et personschema, der er udarbejdet af Servicestyrelsen i samarbejde med de frivillige centre, der medvirker i årsstatistikken. Formålet med henvendelseskemaet er at registrere konkrete henvendelser til centrene om senfølger efter seksuelle overgreb. Hensigten med personschemaet er at indsamle oplysninger om personer med senfølger efter seksuelle overgreb, som benytter centrene i en kortere eller længere periode.

Udarbejdelsen af spørgeskemaerne har været styret af balancen mellem på den ene side at indsamle en stor mængde information om de henvendelser, centrene modtager, og de personer, der benytter centrenes tilbud - og på den anden side at begrænse tidsforbruget knyttet til udfyldelsen af skemaerne. Konsekvensen er, at spørgeskemaerne indeholder få, men centrale spørgsmål.

I forbindelse med udarbejdelsen af skemaerne til årsstatistikken 2007 har det desuden været væsentligt, at de ikke kom til at afvige nævneværdigt fra skemaerne, der blev benyttet til at indsamle data til årsstatistikkerne i 2005 og 2006, da det vil hindre mulighederne for at fortage sammenligninger årsstatistikkerne imellem.

Henvendelseskemaet er således kommet til at bestå af spørgsmål om, hvordan der rettes henvendelse, hvem der kontakter centret, hvilken form for hjælp der gives, eventuel aftale for det videre forløb, tidligere henvendelser til centret samt et spørgsmål om, hvorfra personen har fået kendskab til centret. Hvis det er den seksuelt misbrugte, der kontakter centret registreres vedkommendes køn, alder og bopælskommune. Henvendelseskemaet består af én side.

Personschemaet indeholder spørgsmål om den misbrugtes alder, køn, bopælskommune, forsørgelsesgrundlag, oprindelsesland, samlivsform, årsag til henvendelsen, medvirkende årsager til henvendelsen, hvilken hjælp der gives, eventuel aftale for det videre forløb, og tidligere henvendelser til andre centre. Derudover spørges ind til krænkers<sup>7</sup> køn og relation til den seksuelt misbrugte samt, hvorvidt overgrebet er blevet anmeldt til politiet. Personschemaet består af to sider.

Både henvendelses- og personschemaet består primært af spørgsmål med lukkede svarkategorier. Ved spørgsmål, hvor det ikke har været muligt at indsætte udtømmende svarkategorier, er der under kategorien ”andet” mulighed for at anføre egne svar. Herved kan der i den senere analyse tilføjes svar til brug såvel i afrapporteringen som i forbindelse med forbedringer af kommende års spørgeskemaer.

Henvendelses- og personschemaet indgår som bilag bagerst i rapporten.

---

<sup>7</sup> I det følgende anvendes betegnelsen ”krænker” om den person, som har foretaget de seksuelle overgreb.

For at sikre en så ensartet forståelse af spørgsmålene som muligt, har centrene modtaget en manual med forklaringer på spørgsmålene og definitioner af centrale begreber. Endvidere er centrene blevet opfordret til at kontakte Servicestyrelsen ved eventuelle tvivlsspørgsmål knyttet til udfyldelsen af skemaerne.

## Udfyldning af spørgeskemaerne

Henvendelsesskemaet udfyldes, når centrene modtager en konkret henvendelse om en person i alderen 18+, som har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Skemaet udfyldes af den medarbejder, der modtager henvendelsen.

Personskemaet udfyldes for personer i alderen 18+, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, og som benytter centrets tilbud flere gange. Skemaet følger personen, hvilket indebærer, at der kun udfyldes ét skema pr. person. Dette skema opdateres løbende, ved at der sættes en streg hver gang, personen kommer i centret og de ydelser, personen modtager undervejs i forløbet, angives. Hvis der under forløbet opnås viden om medvirkende årsagsfaktorer til, at brugeren får hjælp i centret registreres det ligeledes løbende på skemaet. Når forløbet afsluttes, noteres det nederst på skemaet. Personskemaet udfyldes af den, eller de medarbejdere i centret, som har kontakt til den misbrugte.

Da det er meget magtpåliggende for centrene, at de personer, der benytter sig af centrenes tilbud, forbliver anonyme, så registreres brugernes<sup>8</sup> personnummer ikke. I stedet giver centrene den seksuelt misbrugte ét unikt nummer, som anføres på personskemaet, hvorved det bliver muligt at lade skemaet følge personen gennem hele forløbet. Herved sikres, at alle personer med senfølger efter seksuelle overgreb, der benytter centrenes tilbud, kan registreres på personniveau i anonymiseret form.

Da størstedelen af de 19 centre, der indgår i årsstatistikken 2007, har opnået erfaringer med at udfylde spørgeskemaerne, idet de også har deltaget i årsstatistikken 2005 og 2006, antages det, at centrenes forudsætninger for at deltage i statistikprojektet er blevet mere ensartet i 2007 end i 2005 og 2006. Eventuelle forskelle mellem centrene grundet forskellige deltagerforudsætninger formodes derfor til en vis grad at være blevet eliminerede.

## Indsamling og behandling af data

Dataindsamlingen har fundet sted i perioden 1. januar 2007 til 31. december 2007 på 19 af landets centre, der yder hjælp til voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen.

Servicestyrelsen har fremsendt skemaer til centrene efterhånden, som de har haft behov herfor. Centrene har returneret de udfyldte henvendelsesskemaer kvartalsvis. Personskemaerne er indsendt løbende afhængigt af forløbenes afslutning. De personskemaer, som er knyttet til forløb, som ikke er afsluttet ved udgangen af året, indsen-

---

<sup>8</sup> I rapporten anvendes betegnelsen ”brugere” som synonym for de personer, som har været udsat for seksuelle overgreb, og som benytter centrenes tilbud i en kortere eller længere periode til at bearbejde senfølger efter overgrebene.



des til trods herfor, og der opstartes et nyt personskema for disse personforløb i det efterfølgende år.

Servicestyrelsen opbevarer og behandler datamaterialet under de gældende sikkerhedsregler fra Datatilsynet.

Servicestyrelsen har scannet såvel henvendelseskemaer og personskemaer samt bearbejdet alle indsamlede data i statistikprogrammet SPSS.

Efter udarbejdelsen af det første udkast til årsstatistikken 2007 er centrene, der deltager i årsstatistikken, blevet indkaldt til et seminar, hvor mulige fortolkninger af datamaterialet er blevet diskuteret. Det har bevirket, at det er blevet muligt at medtage centrenes refleksioner over, og forklaringer på de tendenser, der spores i datamaterialet.

## **Præsentation af data**

Den resterende del af rapporten vil være opbygget sådan, at data relateret til henvendelseskemaet indledningsvist vil blive præsenteret. Dernæst vil der følge en præsentation af data indsamlet i tilknytning til personskemaet.

Sammenhængen mellem henvendelsesstatistikken og personstatistikken er sådan, at mange af centrenes faste brugere formentlig også figurerer i henvendelsesstatistikken, idet de sandsynligvis har rettet henvendelse til et center inden de er påbegyndt et fast forløb. Det er imidlertid ikke alle brugere, som indgår i henvendelsesstatistikken, da der er nogle brugere, som allerede befinder sig i et fast forløb i begyndelsen af 2007, som følge af, at de har henvendt sig til et center og påbegyndt et forløb i 2006 eller tidligere.

## Henvendelser til centrene i 2007

I det følgende afdækkes, hvor mange henvendelser centrene har modtaget om konkrete sager vedrørende senfølger efter seksuelle overgreb i 2007, hvem der henvender sig, hvilke henvendelsesformer, der er benyttet, og hvilke hjælpeformer, centrene har anvendt i forbindelse med disse henvendelser. Endvidere afdækkes, om der er lavet aftale for det videre forløb i forbindelse med henvendelsen, hvorfra de personer, der henvender sig, har hørt om centret, og om de tidligere har haft kontakt til det pågældende center.

Opgørelserne er alene baseret på henvendelser til centrene om konkrete sager vedrørende senfølger efter seksuelle overgreb. Det kan eksempelvis være henvendelser fra personer, som selv har været udsat for seksuelle krænkelse, pårørende til seksuelt misbrugte, eller myndigheder, der henvender sig vedrørende sager om seksuelle overgreb. Opgørelserne er således ikke baseret på samtlige henvendelser til centrene, da det ikke er hensigten at belyse alle centrenes aktiviteter, der eksempelvis også omfatter undervisning og foredrag samt hjælp til personer, som benytter centrene af andre årsager end seksuelle overgreb i barndommen. Derimod er formålet alene at belyse, hvor mange henvendelser om senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen, centrene modtager og yder hjælp til på årsbasis.

### Antal henvendelser

Som nævnt i introduktionen er der store indbyrdes forskelle mellem de 19 centre, der deltager i årsstatistikken. I nogle af centrene tilbydes hjælp fra frivillige personer med eller uden personlig erfaring med seksuelle overgreb, og i andre centre varetages hjælpen og støtten af personer med en psykologisk eller terapeutisk uddannelsesmæssig baggrund, som oftest er ansat i centrene. Centrene adskiller sig desuden med hensyn til finansieringen af de ydelser, der tilbydes, idet nogle af centrene opkræver brugerbetaling/kontingent, mens det er gratis at modtage hjælp og støtte i andre centre. Enkelte af centrene har også tilbud til personer, som har brug for hjælp til at bearbejde andre problemstillinger end følgevirkninger efter seksuelle overgreb i barndommen. Henvendelser om sager vedrørende andre problemstillinger end senfølger efter seksuelle overgreb er imidlertid ikke medtaget i denne årsstatistik. For yderligere information om de enkelte centre henvises til ”Støtte til seksuelt misbrugte. Håndbog om 20 centre, der hjælper mennesker med senfølger efter seksuelle overgreb” (Pawlik, 2007), der kan rekvireres på [www.servicestyrelsen.dk](http://www.servicestyrelsen.dk)

Tabel 1 angiver antallet og den procentmæssige fordeling af henvendelser om senfølger efter seksuelle overgreb fordelt på centrene, der medvirker i årsstatistikken 2007.

Tabel 1: Henvendelser om senfølger efter seksuelle overgreb til centrene

Center	Antal	Procent
Christine Centret	273	16,3
CISEM Nordjylland	17	1,0
CSM Fyn	169	10,1
Freja Centret	39	2,3
Incestcenter Fyn	107	6,4
Joan-Søstrene, Århus	10	0,6
Kolding Selvhjælp	3	0,2
KRIS Fredericia	11	0,7
KRIS Herning	6	0,4
KRIS København / Næstved	65	3,9
KRIS Århus	40	2,4
KRIS Ålborg	1	0,1
Kvisten Randers	43	2,6
Kvisten Viborg	57	3,4
Kvisten Århus	60	3,6
Støttecenter mod incest i Danmark	477	28,4
Thora Center	291	17,3
Åbenrå Selvhjælpscenter	9	0,5
<b>Total</b>	<b>1678</b>	<b>100,0</b>

Det fremgår af tabel 1, at der i alt har været 1678 henvendelser til centrene om konkrete sager vedrørende senfølger efter seksuelle overgreb i 2007. Heriblandt kan der være flere henvendelser fra den samme person. Eksempelvis, hvis personen har henvendt sig gentagne gange til det samme center, eller hvis personen henvender sig til flere forskellige centre i løbet af året for at supplere de vidt forskellige tilbud, der gives i centrene.

Antallet af henvendelser pr. center varierer fra få henvendelser til KRIS Ålborg (1 henvendelse) og Kolding Selvhjælp (3 henvendelser) til mange henvendelser til Thora Center (291 henvendelser) og Støttecenter mod incest i Danmark (477 henvendelser). Der er således meget stor forskel på, hvor mange henvendelser de enkelte centre modtager, hvilket er et udtryk for centrenes ovennævnte forskellighed med hensyn til udbud og finansiering.

KRIS Ålborg er et nyopstartet center i sidste kvartal af 2007. Der er endnu forholdsvis få frivillige knyttet til centret, hvilket forklarer de få henvendelser til centret i 2007. Kolding Selvhjælp har i en periode nedlagt det incestcenter, som har været til-

knyttet. Det betyder, at der i 2006 og 2007 har været meget lidt fokus på voksne med senfølger efter seksuelle overgreb. Det forsøger Kolding Selvhjælp at ændre på i 2008. Kolding Selvhjælp gør imidlertid også opmærksom på, at årsstatistikken ikke afspejler det reelle antal henvendelser om senfølger til centret, da udfyldelsen af skemaerne til årsstatistikken har været lavt prioriteret.

Støttecenter mod incest i Danmark har relativt lange åbningstider spredt over flere dage, og der er adskillige frivillige medarbejdere, frivillige professionelle (socialrådgivere, psykoterapeuter og psykologer) samt et par lønnede medarbejdere knyttet til centret, hvilket giver mulighed for at tage imod forholdsvist flere henvendelser og yde flere forskellige former for hjælp. Det samme gør sig gældende for Thora Center, der ligeledes har relativt lange åbningstider spredt over flere af ugens dage. Derudover er der et stort antal lønnede medarbejdere og et lille antal frivillige, der står til rådighed med hjælp og støtte til dem, der henvender sig.

Tabel 2 angiver antallet af henvendelser til centrene i 2005, 2006 og 2007 samt den procentmæssige ændring i antallet af henvendelser mellem 2006 og 2007.

*Tabel 2: Henvendelser om senfølger til centrene i 2005, 2006 og 2007*

Center	Antal 2005	Antal 2006	Antal 2007	Ændring 2006-2007
Christine Centret	613	482	273	- 43,4
CISEM Nordjylland	39	47	17	- 63,8
CSM Fyn	147	90	169	+ 87,8
Freja Centret	74	24	39	+ 62,5
Incestcenter Fyn	157	136	107	- 21,3
Joan-Søstrene, Århus	4	12	10	- 16,7
Kolding Selvhjælp	Deltog ikke	Deltog ikke	3	Ikke relevant
KRIS Fredericia	23	23	11	- 52,2
KRIS Herning	Ikke oprettet	Ikke oprettet	6	Ikke relevant
KRIS København / Næstved	13	45	65	+ 44,4
KRIS Århus	56	60	40	- 33,3
KRIS Ålborg	Ikke oprettet	Ikke oprettet	1	Ikke relevant
Kvisten Randers	Ikke oprettet	12	43	+ 258,3
Kvisten Viborg	Ikke oprettet	57	57	0
Kvisten Århus	156	140	60	- 57,1
Støttecenter mod incest i Danmark	546	616	477	- 22,6
Thora Center	Deltog ikke	793	291	- 63,3
Åbenrå Selvhjælpscenter	11	24	9	- 62,5
<b>Total</b>	1839	2561	1678	- 34,5

Af tabel 2 ses, at der sammenlignet med årsstatistikken 2006 er sket et fald på 34,5 % i antallet af henvendelser til centrene fra 2006 til 2007. Antallet af henvendelser ligger også under antallet fra den første årsstatistik fra 2005.

Centrene giver udtryk for, at faldet i antallet af henvendelser til centrene kan være forbundet med, at der er kommet flere hjælpetilbud til voksne med senfølger efter seksuelle overgreb - blandt andet gennem sygesikringsordningen, den gratis psykologordning, som administreres af Servicestyrelsen, Offerrådgivningen i Røde Kors, Psykiatrifondens telefonlinie samt Minnesota grupperne. Målgruppen er således blevet fordelt på flere forskellige hjælpeforanstaltninger. Nedgangen i antallet af henvendelser til centrene skyldes således ikke nødvendigvis et fald i antallet af voksne med senfølger efter seksuelle overgreb, som har behov for hjælp og støtte.

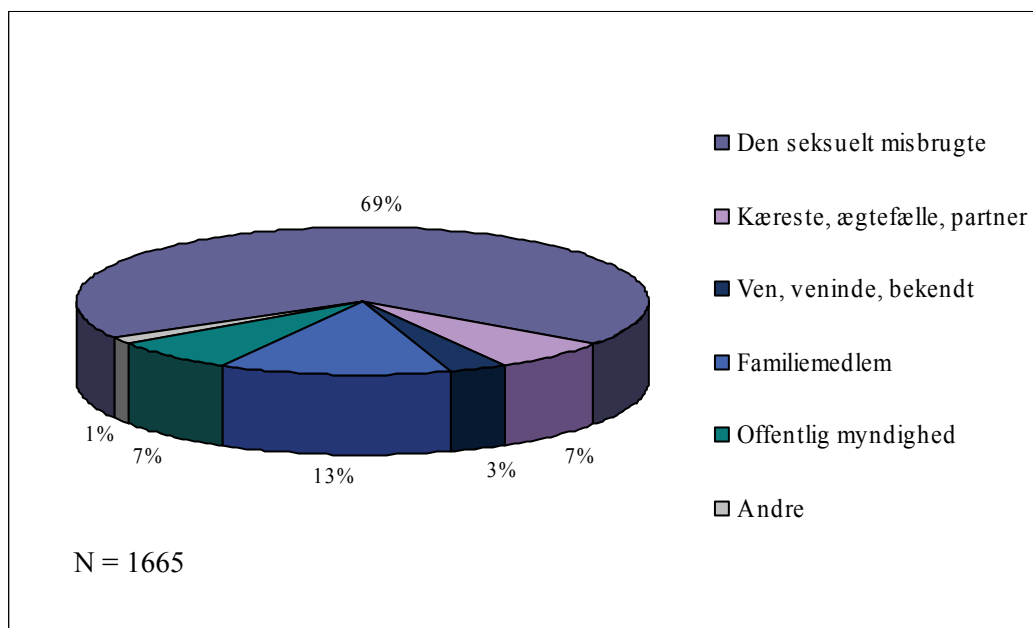
Faldet kan desuden være relateret til, at centrene har fået mere erfaring med at deltage i en årsstatistik og dermed er blevet bedre til at foretage en skelnen mellem de henvendelser, der skal registreres fordi de omhandler konkrete sager om senfølger efter seksuelle krænkelser, og de henvendelser, som ikke skal registreres, da de ikke drejer sig om konkrete sager vedrørende senfølger efter seksuelle overgreb.

Nogle af centrene giver også udtryk for, at de ikke altid får registreret alle henvendelserne til centret, hvilket desværre betyder, at denne årsstatistik dermed ikke afspejler det reelle antal henvendelser til centrene i 2007.

## **Personer, som henvender sig om senfølger**

Centrene får henvendelser angående seksuelle overgreb fra personer, der selv har været udsat for seksuelle overgreb, pårørende, offentlige myndigheder samt andre implicerede. Figur 1 afbilder den procentmæssige fordeling af henvendelser fra disse grupper.

Figur 1: Personer, som henvender sig om senfølger efter seksuelle overgreb



Det fremgår af figuren, at henvendelserne til centrene fortrinsvis kommer fra de personer, som har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Af de registrerede henvendelser i 2007 kommer 69 % svarende til 1134 henvendelser således fra personer, som har senfølger efter seksuelle krænkelse<sup>9</sup>. Denne gruppe står således for langt størstedelen af henvendelserne til centrene.

13 % svarende til 215 af henvendelserne til centrene rettes af de seksuelt misbrugtes familiemedlemmer. En mindre andel af henvendelserne kommer fra offentlige myndigheder, kærestes, ægtefæller eller partnere, venner, veninder eller bekendte og fra andre implicerede.

Kategorien "Andre" som i 2006 udgjorde 11 % af det samlede antal henvendelser er i 2007 faldet til 1 %. Dette fald kan skyldes, at centrene er blevet bedre til kun at registrere henvendelser, der drejer sig om konkrete sager vedrørende senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen. Hvis der er tale om en forbedret registreringspraksis i centrene, kan det som tidligere nævnt være en årsag til det samlede fald i antallet af henvendelser til centrene i 2007.

Sammenlignes henvendelsesprocenterne for 2006 og 2007 kan det konstateres, at der er sket en stigning i antallet af henvendelser fra personer, der har været udsat for seksuelle overgreb fra 58 % i 2006 til 69 % i 2007. Denne stigning skal dog ses i lyset af det store fald i kategorien "andre", da det uvilkårligt vil føre til en stigning i andelen af henvendelser inden for de øvrige kategorier.

<sup>9</sup> I forbindelse med 1,4 % af henvendelserne, er det ikke blevet registreret, hvem der har kontaktet centrene.

## Alder, køn og bopæl

Når der rettes henvendelse fra en person, der har været udsat for seksuelle overgreb, registrerer centrene vedkommendes køn, alder og bopælskommune.

Der er stort set overensstemmelse mellem køns- og aldersfordelingen blandt de seksuelt misbrugte, som henvender sig til centrene, og dem der indgår i faste brugerforløb i centrene. Forklaringerne knyttet til disse fordelinger er i det store og hele enslydende. For at undgå gentagelser vil de derfor blot blive introduceret kort i forbindelse med præsentationen af henvendelsesstatistikken, mens de vil blive fremlagt mere dybtgående under skildringen af brugerstatistikken.

Tabel 3 angiver, hvor mange seksuelt misbrugte mænd og kvinder, der har henvendt sig til centrene i 2007.

*Tabel 3: Henvendelser fordelt på køn*

<b>Køn</b>	<b>Antal</b>	<b>Procent</b>
Kvinder	863	77,6
Mænd	249	22,4
<b>Total</b>	<b>1112</b>	<b>100,0</b>

Størstedelen af henvendelserne (77,6 %) kommer fra seksuelt misbrugte kvinder, mens kun 22,4 % kommer fra mænd. Der kommer således 3-4 gange så mange henvendelser fra kvinder end fra mænd. Kønsfordelingen blandt centrenes faste brugere stemmer nogenlunde overens med dette billede, om end andelen af faste mandlige brugere er lidt mindre end den andel, mændene udgør af henvendelsesstatistikken. Årsagerne til denne kønsfordeling kan, som det uddybes i afsnittet ”Brugernes køn og alder” være, at relativt flere piger udsættes for seksuelle overgreb, samfundets kulturelle konstruktion af kønnene og udbuddet af hjælpetilbud i centrene.

Tabel 4 angiver den procentvise fordeling af mænd og kvinder på de enkelte centre.

Tabel 4: Procentvise henvendelser fra seksuelt misbrugte fordelt på køn

Center	Kvinder	Mænd	N
Christine Centret	72,4	27,6	228
CISEM Nordjylland	83,3	16,7	12
CSM Fyn	76,0	24,0	121
Freja Centret	86,7	13,3	30
Incestcenter Fyn	84,5	15,5	58
Joan-Søstrene, Århus	80,0	20,0	10
Kolding Selvhjælp	100,0	0,0	1
KRIS Fredericia	100,0	0,0	9
KRIS Herning	66,7	33,3	6
KRIS København / Næstved	91,7	8,3	48
KRIS Århus	86,7	13,3	30
KRIS Ålborg	100,0	0,0	1
Kvisten Randers	95,5	4,5	22
Kvisten Viborg	90,9	9,1	33
Kvisten Århus	87,8	12,2	49
Støttecenter mod incest i Danmark	68,5	31,5	311
Thora Center	84,1	15,9	138
Åbenrå Selvhjælpscenter	100,0	0,0	5

Af tabel 4 ses, at alle centrene får størstedelen af deres henvendelser fra kvinder, hvilket hænger sammen med, at langt flere kvinder end mænd henvender sig til centrene. De centre, der får flest henvendelser fra mænd, er Støttecenter mod incest i Danmark, som modtager 31,5 % af deres henvendelser fra mænd, Christine Centret med 27,6 % henvendelser fra mænd og CMS Fyn, der årligt modtager 24% af deres henvendelser fra mænd. Årsagen til, at Støttecenter mod incest i Danmark modtager mange henvendelser fra mænd, er, at centret har specialiseret sig i at yde hjælp og støtte til mænd, som har senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen. Christine Centret og CSM Fyn har ingen forklaringer på, at relativt mange mænd henvender sig til dem.

Tabel 5 angiver den aldersmæssige fordeling blandt seksuelt misbrugte, der henvender sig til centrene.



Tabel 5: Henvendelser fra seksuelt misbrugte fordelt på alder

Alder	Antal	Procent
Under 20 år	44	6,4
20-29 år	205	29,9
30-39 år	178	25,9
40-49 år	132	19,2
50-59 år	99	14,4
Over 60 år	28	4,1
<b>Total</b>	686	100

Af tabel 5 fremgår, at størstedelen (29,9 %) af de henvendelser centrene modtager kommer fra personer i alderen 20-29 år. En relativt stor andel af henvendelserne rettes desuden af personer i aldersgrupperne 30-39 år (25,9 %) og 40-49 år (19,2 %).

Årsagerne til, at størstedelen af henvendelserne til centrene kommer fra personer til disse aldersgrupper kan være, at behovet for hjælp kan opstå i forbindelse med overgangsperioder i livet såsom uddannelsesvalg, karrierevalg, partnervalg og familieforøgelse, hvilket almindeligvis finder sted i disse aldersgrupper (Frandsen, 2008).

Det er væsentligt at påpege, at der ved 39,5 % af henvendelserne fra personer, der har været udsat for seksuelle overgreb, ikke er registreret nogen alder. Denne mangel på registrering efterlader en stor usikkerhed i forhold til, hvilke konklusioner, som det er muligt at drage af den aldersfordeling, datamaterialet skildrer.

Tabel 6 viser alders- og kønsfordelingen blandt de seksuelt misbrugte, der henvender sig.

Tabel 6: Henvendelser fra seksuelt misbrugte fordelt på alder og køn

Alder	Kvinder	Mænd
Under 20 år	5,6	8,4
20-29 år	32,3	22,9
30-39 år	24,7	28,9
40-49 år	18,3	22,3
50-59 år	14,0	16,3
Over 60 år	5,1	1,2
<b>Total</b>	100,0	100,0

Gennemsnitsalderen for, hvornår kvinder og mænd henvender sig til centrene er 35-36 år for begge køn.

Det fremgår af tabel 6, at der er en lidt større andel kvinder end mænd i tyverne, som henvender sig til centrene. Begivenheder i voksenlivet såsom graviditet, fødsel, og det at blive forældre kan virke som udløsende faktorer i forhold til de traumer og problematikker, som seksuelle overgreb kan medføre (Strøm, Hellerud og Stein 1995; Frandsen, 2008). Det er begivenheder, der i dansk sammenhæng almindeligvis finder sted i tyverne og starten af trediverne, hvilket kan være en af årsagerne til, at så mange kvinder søger hjælp i disse aldersgrupper.

Når en person, der har været udsat for seksuelle overgreb, henvender sig til centrene, registreres det, hvilken kommune vedkommende bor i. Denne information er efterfølgende blevet konverteret til regioner for at nedtone detaljeringsgraden og opnå et større overblik over, hvor i landet henvendelserne kommer fra.

Tabel 7 viser bopælsregionen for de seksuelt misbrugte, der henvender sig til centrene.

*Tabel 7: Henvendelser fra seksuelt misbrugte fordelt på bopælsregion*

<b>Region</b>	<b>Antal</b>	<b>Procent</b>
Region Hovedstaden	188	30,6
Region Sjælland	47	7,7
Region Syddanmark	154	25,1
Region Midtjylland	197	32,1
Region Nordjylland	28	2,5
<b>Total</b>	614	100,0

Tabellen viser, at en tredjedel af de seksuelt misbrugte, der henvender sig, er bosiddende i Region Midtjylland. Stort set samme andel (30,6 %) er bosiddende i Region Hovedstaden. Centrene modtager relativt få henvendelser fra seksuelt misbrugte, der bor i Region Sjælland og Region Nordjylland. En af forklaringerne herpå kan være, at halvdelen af centrene, som medvirker i årsstatistikken er beliggende i Region Midtjylland, hvilket kan forklare de mange henvendelser fra seksuelt misbrugte bosiddende her. Derudover er Thora Center og Støttecenter mod incest i Danmark beliggende i Region Hovedstaden, og disse to centre modtager tilsammen 40,1 % af de samlede henvendelser til centrene fra seksuelt misbrugte, hvilket forklarer de mange henvendelser fra seksuelt misbrugte, der bor i Region Hovedstaden. Det viser sig nemlig, at langt de fleste henvender sig til et center, der ligger inden for deres egen region. Det forholder sig også sådan, at Region Hovedstaden har den største befolkningstæthed, hvilket kan forklare de mange henvendelser fra seksuelt misbrugte bosiddende i hovedstadsområdet, og de relativt få henvendelser fra seksuelt misbrugte bosiddende i Region Nordjylland og Region Sjælland, der er forholdsvis mere befolkningstynede områder.

Fordelingen af de faste brugeres bopæl på regionsplan adskiller sig fra ovenstående billede, idet størstedelen af centrenes faste brugere er bosiddende i Region Syddanmark, hvor seks af de deltagende centre er beliggende. Det hænger blandt andet sammen med, at Incestcenter Fyn har en stor brugerkreds af voksne med senfølger efter seksuelle overgreb. Grunden til at tabel 6 viser, at centrene modtager relativt få henvendelser fra seksuelt misbrugte bosiddende i region Syddanmark kan være, at Incestcenter Fyn udelukkende registrerer henvendelser fra personer, der kontakter centret for første gang. Efter denne indledende henvendelse møder personerne op til to visitationssamtaler i centret, inden de kommer til at indgå i faste brugerforløb. Disse visitationssamtaler registreres ikke som henvendelser, hvilket afspejler sig i statistikken, ved at Incestcenter Fyn fremstår som havende færre henvendelser, end hvad der reelt gør sig gældende. Det kan samtidig skævvride billedet, så det ser ud som om, der er forholdsvis færre henvendelser fra seksuelt misbrugte bosiddende i Region Syddanmark, end hvad der reelt er tilfældet.

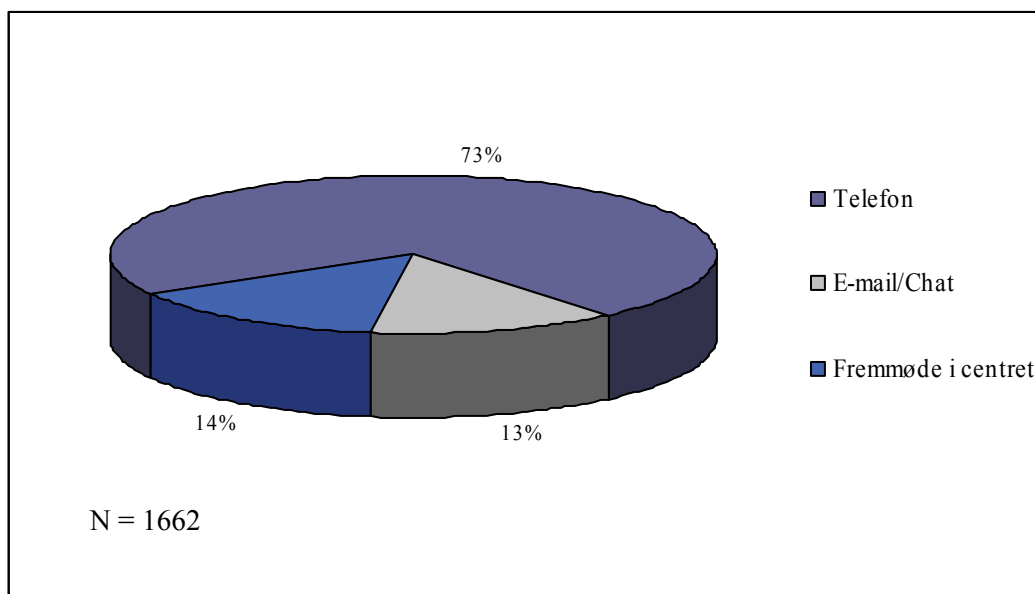
Det skal imidlertid samtidig bemærkes, at centrene sammenlagt kun har registreret den seksuelt misbrugtes bopælskommune i forbindelse med 54,1 % af henvendelserne. Den manglende registrering af bopælskommunen for de seksuelt misbrugte, der henvender sig, kan resultere i en skævvridning i den geografiske fordeling af centrenes henvendelser, hvis det systematisk er bestemte centre, som undlader at udfylde denne information. En undersøgelse heraf viser, at der er en statistisk signifikant sammenhæng, der viser sig ved, at det er de samme centre, der kontinuerligt undlader at udfylde informationerne om de seksuelt misbrugtes bopælskommune. Ifølge disse centre hænger det sammen med, at det kan være svært at afbryde samtalen om de alvorlige senfølger med det formål at udfylde faktuelle spørgsmål. Det betyder imidlertid, at tabel 6 sandsynligvis ikke viser et reelt billede af fordelingen af bopælsregionerne for de seksuelt misbrugte, der henvender sig.

## Henvendelsesformer

Der er benyttet forskellige henvendelsesformer til centrene gennem 2007. Det drejer sig som henvendelser via telefon, e-mail/chat og personligt fremmøde.

Figur 2 afbilder den procentmæssige fordeling af de henvendelsesformer, der benyttes, når der etableres kontakt til centrene.

Figur 2: Benyttede henvendelsesformer



Af figuren fremgår, at 73 % svarende til 1200 af henvendelserne til centrene i 2007 er telefoniske<sup>10</sup>. Der rettes stort set lige mange henvendelser til centrene via e-mail/chat som ved personligt fremmøde.

Ved en sammenligning af de benyttede henvendelsesformer i henholdsvis 2005, 2006 og 2007 kan det sluttet, at andelen af telefoniske henvendelser til centrene har været stigende i perioden. Omvendt er der sket et mindre fald i andelen af skriftlige henvendelser og henvendelser via fremmøde i centrene.

Tabel 8 viser den procentmæssige fordeling af de henvendelsesformer, der er benyttet for at opnå kontakt med de enkelte centre.

<sup>10</sup> I forbindelse med 1 % af alle henvendelser til centrene, er det ikke blevet registreret hvilken henvendelsesform, der er benyttet.

Tabel 8: Benyttede henvendelsesformer til de enkelte centre

Center	Telefonisk	E-mail/chat	Fremmøde	N
Christine Centret	43,0	33,8	23,2	263
CISEM Nordjylland	82,4	17,6	0,0	17
CSM Fyn	72,2	3,6	24,3	169
Freja Centret	71,8	25,6	2,6	39
Incestcenter Fyn	99,1	0,9	0,0	107
Joan-Søstrene, Århus	60,0	20,0	20,0	10
Kolding Selvhjælp	66,7	0,0	33,3	3
KRIS Fredericia	45,5	36,4	18,2	11
KRIS Herning	83,3	0,0	16,7	6
KRIS København / Næstved	67,7	15,4	16,9	65
KRIS Århus	71,8	17,9	10,3	39
KRIS Ålborg	100,0	0,0	0,0	1
Kvisten Randers	52,4	42,9	4,8	42
Kvisten Viborg	83,9	16,1	0,0	56
Kvisten Århus	51,7	11,7	36,7	60
Støttecenter mod incest i Danmark	90,9	2,3	6,8	474
Thora Center	66,3	16,2	17,5	291
Åbenrå Selvhjælpscenter	22,2	0,0	77,8	9

Det fremgår af tabellen, at langt hovedparten af centrene, fortrinsvis modtager telefoniske henvendelser. Kun Åbenrå Selvhjælpscenter modtager overvejende henvendelser fra personer, som møder op i centret. Ifølge Åbenrå Selvhjælpscenter modtager de mange personlige henvendelser om senfølger efter seksuelle overgreb, fordi det træder frem som en yderligere problematik hos en vis andel af de personer, som egentlig kommer i centret for at få hjælp og støtte til at bearbejde andre problemstillinger.

Samme mønster gjorde sig gældende i årsstatistikkerne fra 2005 og 2006, idet størstedelen af centrene hovedsageligt modtog telefoniske henvendelser, og Åbenrå Selvhjælpscenter særligt fik henvendelser via personligt fremmøde. Den mest markante ændring fra disse statistikker er, at Christine Centret i både 2005 og 2006 fortrinsvis modtog skriftlige henvendelser, hvilket ikke gør sig gældende i denne årsstatistik. Det hænger sammen med, at Christine Centrets internetbaserede chatforum har været ude af drift i store dele af 2007, hvilket har sat begrænsninger for mængden af skriftlige henvendelser til centret.

Tabel 9 viser sammenhængen mellem de seksuelt misbrugtes køn og den benyttede henvendelsesform.

Tabel 9: Kønnets betydning for den anvendte henvendelsesform

Køn	Telefon	E-mail/chat	Fremmøde	N
Kvinde	67,4	16,7	15,9	861
Mænd	58,9	12,9	28,2	248

Af tabellen fremgår, at der foreligger en statistisk signifikant sammenhæng mellem den seksuelt misbrugtes køn og den benyttede henvendelsesform. Denne sammenhæng kommer til udtryk ved, at de seksuelt misbrugte mænd, der henvender sig til centrene i relativt højere grad retter henvendelse via fremmøde i centrene, mens de seksuelt misbrugte kvinder i større omfang end mændene kontakter centrene telefonisk. Denne forskel kan ikke nødvendigvis tillægges, at det at være henholdsvis kvinde og mænd afføder forskellige måder at henvende sig til centrene på. Derimod kan det skyldes administrative forhold i centrene. Støttecenter mod incest i Danmark, der har den største andel af mandlige henvendelser, oplyser, at de indkalder alle mænd, som ønsker at få hjælp i deres mandegrupper til en visitationsamtale i centret, hvilket registreres som en henvendelse via fremmøde. Det kan medføre den kønsforskel i benyttede henvendelsesformer, som datamaterialet skildrer.

Der er ikke nogle aldersmæssige forskelle på, hvordan de seksuelt misbrugte retter henvendelse til centrene.

## Hjælpeformer

Centrene benytter sig af forskellige hjælpeformer, når de modtager en henvendelse om en konkret sag vedrørende senfølger efter seksuelle overgreb. Det drejer sig om samtale, rådgivning og debat<sup>11</sup>.

Tabel 10 angiver den procentmæssige fordeling af de hjælpeformer, som centrene har benyttet i 2005, 2006 og 2007<sup>12</sup>.

---

<sup>11</sup> Ved samtale forstås, at fokus er rettet mod, at den misbrugte selv definerer sine problemstillinger og motiveres til at finde løsninger. Den/de, der taler med den seksuelt misbrugte, benytter sig særligt af aktiv lytning. Ved rådgivning forstås, at den misbrugte vejledes om potentielle hjælpemuligheder i eller uden for centret af en eller flere personer. Debat refererer til forskellige former for erfaringsudveksling.

<sup>12</sup> Der kan være benyttet flere forskellige hjælpeformer ved en henvendelse, hvorfor procenttallene ikke giver 100 %, når de summeres.

Tabel 10: Hjælpeformer, der tilbydes ved henvendelse til centrene i 2005, 2006 og 2007

Årstal	Samtale	Rådgivning	Debat	Email/Chat	N
2005	60,4	27,7	Ingen svarkategori	17,3	1839
2006	70,8	23,9	Ingen svarkategori	13,8	2561
2007	51,0	55,7	2,4	Ingen svarkategori	1678

Tabel 10 skildrer, at den mest benyttede hjælpeform på centrene i 2007 er rådgivning. Således ydes der rådgivning i 55,7 %, svarende til 935 af henvendelserne. Den næstmest benyttede hjælpeform blandt centrene er samtale<sup>13</sup>, hvorved 51 % svarende til 856 af henvendelserne håndteres. Kun i forbindelse med 2,4 % af henvendelserne ydes hjælp via debat.

Ved en sammenligning af de benyttede hjælpeformer i henholdsvis 2005, 2006 og 2007 ses, at der er sket en ændring i svarkategorierne fra 2006 til 2007. Det skyldes, at telefonisk samtale og personlig samtale er blevet slået sammen til én kategori, telefonisk rådgivning er blevet bredere, idet kategorien omfatter alle former for rådgivning uanset henvendelsesformen. Svarkategorien email/chat er blevet elimineret i 2007, idet denne svarmulighed ikke indikerer hvilken hjælp, personen der henvender sig har modtaget. I 2007 er der ydermere tilføjet en beskrivelse af, hvad hjælpeformerne samtale, rådgivning og debat dækker over, så det sikres, at centrene har samme forståelse af, hvad hjælpeformerne indbefatter, når de udfylder skemaerne. Disse ændringer gør det imidlertid lidt vanskeligt at sammenligne udviklingen i centrenes ydelser i perioden 2005-2007.

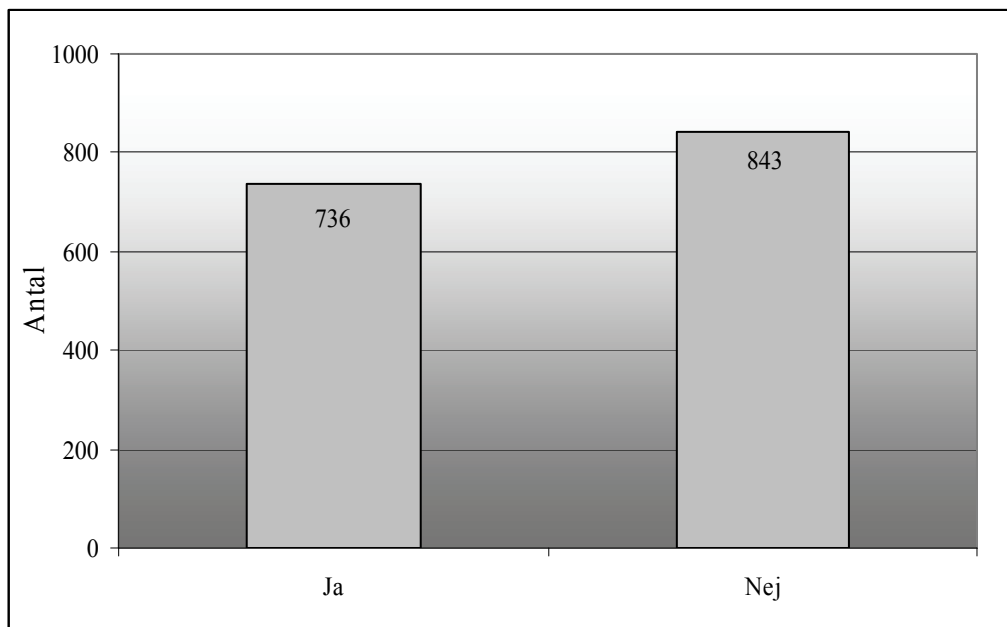
Af tabel 10 ses, at der er forekommet en stor stigning i brugen af rådgivning som hjælpeform fra 2006 til 2007. Det kan formentlig forklares med, at denne svarkategori er blevet bredere i 2007, idet den indeholder alle former for rådgivning uanset henvendelsesformen, hvorimod kategorien i 2005 og 2006 kun dækkede over telefonisk rådgivning. Omvendt er der sket et fald i brugen af hjælpeformen samtale, hvilket kan være relateret til, at der er forekommet en præcisering af, hvad hjælpeformerne dækker over, hvorfor centrene måske er blevet opmærksomme på, at de i højere grad benytter sig af rådgivning end samtale.

<sup>13</sup> I årsstatistikkerne fra 2005 og 2006 blev der skelnet mellem personlig samtale og telefonisk samtale. Disse kategorier er lagt sammen i denne årsstatistik.

## Aftale for det videre forløb i eget center

Figur 3 afbilder, hvorvidt der i forbindelse med en henvendelse er lavet aftale for det videre forløb i eget center.

Figur 3: Aftale for det videre forløb i eget center



Af figur 3 fremgår, at der er lavet aftale for det videre forløb i 46,6 % af de tilfælde, hvor der rettes henvendelse til centrene<sup>14</sup>. I 53,4 % af tilfældene er der ikke lavet aftale for det videre forløb. Flere af centrene giver udtryk for, at de har indtryk af, at de stort set altid laver aftale for det videre forløb med den, der henvender sig. Disse erfaringer kan imidlertid ikke dokumenteres i dette datamateriale.

Tabel 11 skildrer, hvorvidt henvendelsesformen er af betydning for, om der laves aftale for det videre forløb mellem centret og den, der henvender sig.

<sup>14</sup> I forbindelse med 5,9 % af alle henvendelser er det ikke blevet registeret, om der er lavet aftale for det videre forløb.



Tabel 11: *Henvendelsesformens betydning for, om der indgås aftale for det videre forløb*

Henvendelsesform	Aftale for det videre forløb		
	Ja	Nej	N
Telefonisk	43,5	56,5	1128
E-mail/chat	32,9	67,1	210
Personlig	74,5	25,5	231

Det fremgår af tabel 11, at der laves aftale for det videre forløb i forbindelse med 43,5 % af de telefoniske henvendelser. Ved de personlige henvendelser laves aftale for det videre forløb ved 74,5 % af henvendelserne. Når en person henvender sig til centrene via e-mail eller chat indgås kun aftale for det videre forløb i forbindelse med 32,9 % af henvendelserne. Samme billede tegnede sig i årsstatistikken fra 2006.

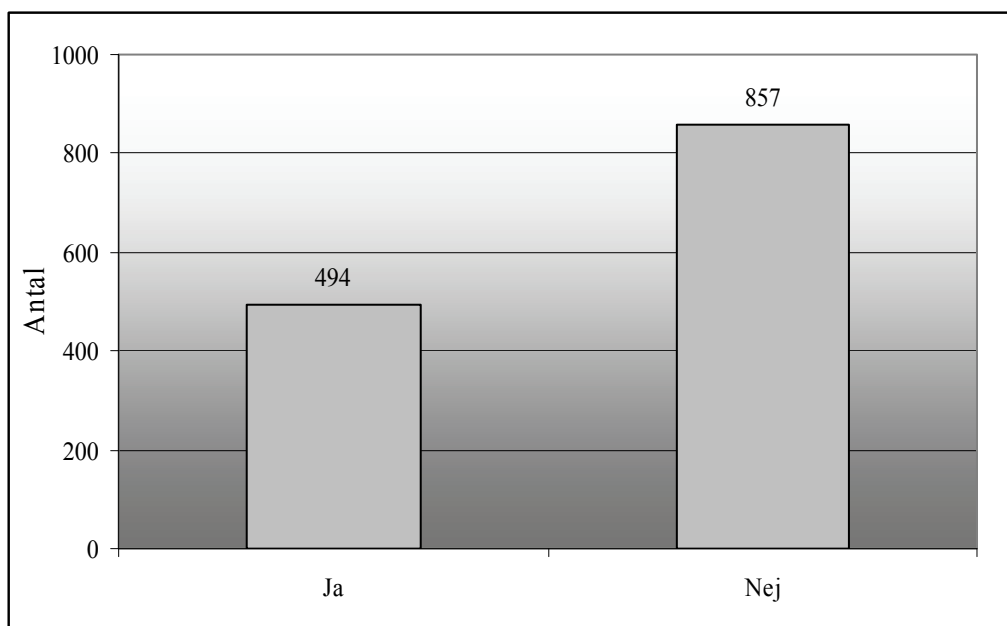
Der laves altså i højere grad lavet aftale for det videre forløb, når der rettes personlig eller telefonisk henvendelse til centrene. Det kan hænge sammen med, at der måske lettere etableres en fortrolig kontakt mellem den, der henvender sig, og medarbejderen i centret i forbindelse med en personlig eller telefonisk henvendelse end via en skriftlig henvendelse, da medarbejderen i centret har mulighed for at få en relativt bedre fornemmelse for den andens situation, når vedkommende taler med, eller måske ligefrem ser den anden i øjnene. Ifølge Christine Centret, som modtager mange henvendelser via e-mail/chat, er en af forklaringerne på, at der i mindre grad laves aftale for det videre forløb i eget center i forbindelse med henvendelser via e-mail/-chat desuden, at der kommer mange henvendelser fra mennesker bosiddende vidt forskellige steder i landet. I de tilfælde hvor der rettes henvendelse via e-mail/chat fra personer, som bor på Fyn eller Sjælland, er det ikke umiddelbart oplagt at lave aftale for det videre forløb i Christine Centret. Endvidere benyttes e-mail/chat ifølge Christine Centret ofte af personer, som ønsker at forblive anonyme. Det er i højere grad muligt at være anonym gennem de skriftlige henvendelser end via telefoniske henvendelser eller personligt fremmøde. Den anonymitet, der er knyttet til de skriftlige henvendelser, bevirker på den ene side, at de personer, som henvender sig, er relativt mere åbne om de problemer, de oplever som følge af de seksuelle overgreb, de har været udsat for i barndommen. På den anden side er konsekvensen af anonymiteten, at der i mindre grad laves aftale for det videre forløb.

De seksuelt misbrugtes køn og alder er ikke af betydning for, om der indgås aftale for det videre forløb eller ej.

## Tidligere henvendelser til centrene

Figur 4 afbilder, hvorvidt de personer, der kontakter centrene, har henvendt sig gentagne gange til det samme center.

Figur 4: Tidligere kontakt til centrene



Af figuren fremgår, at 37% af henvendelserne rettes af personer, som tidligere har haft kontakt til centret, mens 63% af henvendelserne kommer fra personer, som ikke har henvendt sig til centret på et tidligere tidspunkt<sup>15</sup>.

Sammenlignes der med årsstatistikkerne fra 2005 og 2006 er der sket et fald i antallet af henvendelser fra personer, der tidligere har haft kontakt til centret. En af forklaringerne herpå kan ifølge centrene være, at de informerer mange af dem, der henvender sig, om muligheden for at søge hjælp gennem sygesikringsordningen. I sådanne tilfælde vil mange ikke henvende sig igen, da de får hjælp i andre systemer. Desuden gør Thora Centret opmærksom på, at de i forbindelse med årsstatistikken 2007 kun har registreret førstegangshenvendelser til centret, hvilket ikke gjorde sig gældende i 2006. Da de modtager en relativt stor andel af centrenes samlede henvendelser, kan deres ændrede registreringspraksis muligvis aflæses i et fald i antallet af genhenvendelser til centrene fra 2006 til 2007.

Hvis der udelukkende ses på henvendelser fra personer, der har været udsat for seksuelle overgreb, er billedet det samme som ovenstående. Omkring 40% af henvendelserne fra seksuelt misbrugte kommer fra personer, der tidligere har henvendt sig til det pågældende center. Dette tegner et billede af, at mange af henvendelserne kom-

<sup>15</sup> I forbindelse med 19,5 % af alle henvendelser er det ikke blevet oplyst, hvorvidt den pågældende tidligere har rettet henvendelse til centret.

mer fra personer, der ikke er faste brugere af centrene, men som af og til har behov for at få hjælp og støtte ved at kontakte centrene. Flere af centrene gør opmærksom på, at grunden til, at de modtager mange henvendelser fra personer med senfølger efter seksuelle overgreb, som tidligere har kontaktet centret, er, at mennesker med denne problemstilling ofte har behov for at opbygge en vis tillid gennem gentagne henvendelser, inden de føler sig trygge i forhold til at indgå i et fast forløb i centrene.

I omkring 20 % af henvendelserne er det ikke opgivet, om den person der ringer, tidligere har kontaktet centret. Centrene gør opmærksom på, at det i mange tilfælde er svært at spørge en person der ringer, om personen har ringet tidligere. I de centre, hvor det er forskellige personer, der modtager henvendelserne, bliver hver henvendelse af etiske årsager betragtet som en ny kontakt. Den, der henvender sig til et center for at få hjælp, skal nemlig have muligheden for at kunne være anonym. Denne praksis kan afspejles ved, at datamaterialet underestimerer antallet af genhenvendelser til centrene.

Tabel 12 viser om en person tidligere har henvendt sig fordelt på køn.

*Tabel 12: Tidligere henvendelser til centrene fordelt på køn*

<b>Køn</b>	<b>Ja</b>	<b>Nej</b>	<b>N</b>
Mand	57,7	42,3	215
Kvinde	35,8	64,2	730

Af tabel 12 fremgår, at der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem den seksuelt misbrugtes køn og hvorvidt vedkommende tidligere har henvendt sig til centret. Lidt under to tredjedele af henvendelserne fra mænd er genhenvendelser, mens dette kun gør sig gældende for hver tredje kvinde.

Støttecenter mod incest i Danmark og Christine Centret modtager en stor del af centrenes samlede henvendelser fra mænd. En nærmere undersøgelse af datamaterialet viser også, at begge centre modtager mange genhenvendelser fra mænd. En af årsagerne til at mange mænd henvender sig af flere omgange til Støttecenter mod incest i Danmark kan, som tidligere beskrevet, være, at centrets visitationsform til mandegrupperne indebærer, at mændene kommer i kontakt med centret flere gange, inden de indgår i et fast forløb. Christine Centret giver udtryk for, at de ikke umiddelbart har en opfattelse af, at der er mange genhenvendelser blandt de henvendelser, som rettes til centret af mænd. De har derfor ikke nogle forklaringer på, at dette datamateriale viser en sådan tendens.

## Informationskilder

Tabel 13 angiver hvilke informationskilder, der har ligget til grund for, at de personer, som henvender sig, har fået viden om centrenes eksistens<sup>16</sup>.

Tabel 13: Kilder til information om centrene

Informationskilder	Antal	Procent
Familie	48	5.5
Internet	488	56.0
Læge	70	8.0
Pjece	61	7.0
Presse	32	3.7
Socialforvaltning	44	5.0
Ven / venner	73	8.4
Andet	102	11.7

Mere end halvdelen (56%) af dem, der henvender sig, har fået viden om centrene via internettet. Internettet blev også angivet som den primære informationskilde i årsstatistikkerne 2005 og 2006. Det hænger muligvis sammen med, at størstedelen af centrene har oprettet en hjemmeside, hvor det er muligt at få forholdsvis detaljeret information om centrene og den hjælp, som ydes. Endvidere giver Støttecenter mod incest i Danmark udtryk for, at de eksempelvis har forbedret deres status på internettet, således at der ved en søgning på ordet ”incest” i databaser som Google og Yahoo kommer et link til centrets hjemmeside frem, som det øverste på listen af henvisninger til sider om incest.

102 af de personer, der henvender sig til centrene, oplyser, at de har hørt om centret via andre informationskilder end dem, der er angivet ovenfor. Øvrige informationskilder kan eksempelvis være andre centre, der tilbyder støtte til personer med senfølger efter seksuelle overgreb eller andre hjælpeforanstaltninger såsom Mødrehjælpen, SIND, Livslinjen eller Spiserøret.

I forbindelse med næsten halvdelen af henvendelserne til centrene (44,9 %) er det ikke blevet angivet, hvorfra den, der henvender sig, har hørt om centret. Den samme tendens gjorde sig gældende i årsstatistikkerne 2005 og 2006. Det kan hænge sammen med, at centrene modtager henvendelser fra personer, som henvender sig gentagne gange, hvorfor det kan virke meningsløst at indlede en samtale om, hvorfra personen har fået kendskab til centret. Ifølge centrene hænger det desuden sammen med, at det kan være meget svært at spørge den, der henvender sig om, hvor vedkommende har hørt om centret, når personen retter henvendelse om så alvorlig en problemstilling - og måske ligefrem har brugt lang tid på at samle mod til at kontakte centret.

<sup>16</sup> Der kan være flere forskellige informationskilder, hvorfor procenttallene ikke giver 100 %, når de summeres.

Tabel 14 viser sammenhængen mellem de seksuelt misbrugtes bopælsregion og de informationskilder, der har givet dem viden om centrenes eksistens.

Tabel 14: Informationskilder fordelt på regioner

Informationskilder	Hovedstaden	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland
Familie	26,3	21,1	15,8	26,3	10,5
Internet	35,2	8,8	24,2	28,0	3,8
Læge	15,8	0,0	44,7	36,8	2,6
Pjece	13,8	10,3	24,1	44,8	6,9
Presse	0	15,8	21,1	42,1	21,1
Socialforvaltning	26,7	6,7	40,0	20,0	6,7
Ven / venner	41,0	10,3	20,5	25,6	2,6
Andet	27,7	8,5	21,3	40,4	2,1

Tabel 14 viser, at der ved de fleste informationskilder ikke kan ses nogen sammenhæng mellem den seksuelt misbrugtes bopælsregion, og hvor vedkommende har hørt om centret. Ved to informationskilder viser der sig dog en statistisk signifikant sammenhæng. Det drejer sig om de henvendelser, hvor det oplyses, at personen har fået kendskab til centret gennem pressen, og de henvendelser, hvor personen har fået kendskab til centret gennem egen læge. Således kommer hele 42,1 % af det samlede antal henvendelser, hvor pressen er blevet oplyst som informationskilde fra Region Midtjylland. Forklaringen på denne sammenhæng kan være, at de centre der ligger i Region Midtjylland i højere grad end centrene i andre regioner, bruger pressen til at udbrede viden om deres eksistens. Hvis det er tilfældet, er pressen en potentiel kilde til at få flere seksuelt misbrugte til at henvende sig til centrene i de øvrige regioner, som i mindre grad benytter denne informationsvej. Også ved de henvendelser, hvor lægen oplyses som informationskilde ses en sammenhæng med geografien. Denne type henvendelser kommer typisk fra Region Syddanmark (44,7 %) og Region Midtjylland (36,8 %). Noget tyder således på, at lægerne i disse to regioner er bedre informeret om de tilbud, som centrene tilbyder, end det er tilfældet i andre dele af landet.

Materialet viser ikke nogen sammenhæng mellem informationskilden og den seksuelt misbrugtes køn og alder. Intet tyder således på, at der er forskel på, hvor mænd og kvinder i forskellige aldersgrupper søger information om centrene. Det er interessant, da det er et tegn på, at eksempelvis internettet anvendes som informationskilde af både kvinder og mænd og såvel unge som ældre, og ikke som det ofte fremhæves i andre sammenhænge, at det primært benyttes af de yngre generationer.

## Centrenes faste brugere

Via personskemaet har det været muligt at indkredse de personer, som har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, og som benytter centrenes tilbud over en længere periode. På grund af registreringsmåden, skal der tages det forbehold, at de samme personer kan figurere i statistikken flere gange. Eksempelvis, hvis personen afslutter et forløb ved årets begyndelse, og senere på året genoptager brugen af centrets tilbud, eller hvis personen gør brug af flere forskellige centres tilbud i en længere periode, sådan at der er oprettet et personskema for den pågældende bruger i flere centre. Det betyder, at årsstatistikken ikke nødvendigvis afspejler det reelle antal personer, som benytter centrenes tilbud i 2007.

I det følgende afdækkes nogle personlige oplysninger om brugerne, såsom køn, alder, oprindelsesland, samlivsform og forsørgelsesgrundlag. Derudover belyses, hvad der ligger til grund for, at brugerne benytter sig af centrenes tilbud, og hvilke former for hjælp, de modtager. Der gives endvidere oplysninger om krænkers køn, og om hvorvidt krænkelserne har fundet sted i eller uden for familien, og om overgrebene er blevet anmeldt til politiet.

De følgende opgørelser drejer sig alene om personer i aldersgruppen 18+, som i løbet af 2007 har fået hjælp og støtte i centrene til at bearbejde senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen.

## Antal faste brugere af centrene

Tabel 15 skildrer, hvor mange personer med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen, der kontinuerligt benytter centrenes tilbud i 2007.

Tabel 15: Seksuelt misbrugte med fast tilknytning til de enkelte centre

Center	Antal	Procent
Christine Centret	27	5,7
CISEM Nordjylland	10	2,1
CSM Fyn	34	7,1
Freja Centret	37	7,8
Incestcenter Fyn	90	18,9
Joan-Søstrene, Århus	4	0,8
Kolding Selvhjælp	1	0,2
KRIS Fredericia	8	1,7
KRIS Herning	8	1,7
KRIS København	48	10,1
KRIS Århus	31	6,5
Kvisten Randers	20	4,2
Kvisten Viborg	19	4,0
Kvisten Århus	37	7,8
Støttecenter mod incest i Danmark	49	10,3
Thora Center	43	9,0
Åbenrå Selvhjælpscenter	10	2,1
<b>Total</b>	<b>476</b>	<b>100,0</b>

Det fremgår af tabel 15, at der i alt er 476 seksuelt misbrugte, som løbende benytter sig af centrenes tilbud i 2007. Antallet af personer med senfølger efter seksuelle overgreb, som er tilknyttet de enkelte centre, varierer fra 1 til 90. Det hænger, som beskrevet i det tidligere afsnit "Antal henvendelser til centrene", sammen med centrenes indbyrdes forskelligheder.

Kolding Selvhjælp har færrest faste brugere. Det forklares, som tidligere nævnt med, at centret i en periode har haft nedlagt incestcentret, som har været tilknyttet Kolding Selvhjælp. I årene 2006 og 2007 har der derfor været meget lille opmærksomhed på problemstillingen senfølger efter seksuelle overgreb, hvilket afspejles i, at der kun er en fast bruger, der får hjælp i centret. Kolding Selvhjælp er desuden ikke specialise-

rede i at yde hjælp og støtte til voksne med senfølger efter seksuelle overgreb, idet centret også tilbyder hjælp til voksne med andre problemstillinger. Joan-Søstrene i Århus har ligeledes få faste brugere, hvilket hænger sammen med, at Joan-Søstrene er en organisation for kvinder, der har været udsat for vold, voldtægt og/eller seksuelt misbrug. Målgruppen for brugen af centret har derfor ikke nødvendigvis været udsat for seksuelle overgreb i barndommen.

Sammenlignet med de øvrige centre, der indgår i statistikken, har Incestcenter Fyn flest faste brugere. Det kan forklares med, at centret i modsætning til eksempelvis Kolding Selvhjælp og Joan-Søstrene er specialiseret i at yde hjælp til voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen. Incestcenter Fyn adskiller sig desuden fra de øvrige centre ved, at seksuelt misbrugte kan få bearbejdet senfølger efter seksuelle overgreb af ansatte psykologer, og brugerbetalingen er relativt lav. Incestcenter Fyn har ikke tilstrækkelig kapacitet til at imødekomme efterspørgslen efter billig psykologbehandling, hvorfor der er oprettet en venteliste, hvor ventetiden på nuværende tidspunkt er 7-8 måneder. Incestcenter Fyn informerer derfor de personer, der henvender sig, men som ikke umiddelbart kan komme i et fast behandlingsforløb, om mulighederne for at få hjælp i CSM Fyn.

KRIS København og Støttecenter mod incest i Danmark har ligeledes relativt mange faste brugere. Hjælpeindsatsen i Støttecenter mod incest i Danmark og KRIS København er ligesom i Incestcenter Fyn målrettet voksne med senfølger efter seksuelle overgreb. Støttecenter mod incest i Danmark yder i særlig grad hjælp til seksuelt misbrugte gennem selvhjælpsgrupper og terapeutiske mandegrupper. KRIS København giver rådgivning og terapi til seksuelt misbrugte med udgangspunkt i en kristen livsholdning.

Tabel 16 angiver antallet af seksuelt misbrugte med fast tilknytning til centrene i 2005, 2006 og 2007 samt den procentmæssige ændring i antallet af faste brugere fra 2006-2007.



Tabel 16: Faste brugere af centrene i henholdsvis 2005, 2006 og 2007

Center	Antal 2005	Antal 2006	Antal 2007	Ændring 2006-2007
Christine Centret	61	58	27	- 53,4
CISEM Nordjylland	25	22	10	- 54,5
CSM Fyn	99	80	34	- 57,5
Freja Centret	46	47	37	- 21,3
Incestcenter Fyn	142	92	90	- 2,2
Joan-Søstrene, Århus	4	9	4	- 55,6
Kolding Selvhjælp	Deltog ikke	Deltog ikke	1	Ikke relevant
KRIS Fredericia	17	12	8	- 33,3
KRIS Herning	Ikke oprettet	Ikke oprettet	8	Ikke relevant
KRIS København	53	33	48	+ 45,5
KRIS Århus	18	31	31	0,0
Kvisten Randers	Ikke oprettet	8	20	+ 150,0
Kvisten Viborg	Ikke oprettet	6	19	+ 216,7
Kvisten Århus	40	41	37	- 9,8
Støttecenter mod incest i Danmark	51	63	49	- 22,2
Thora Center	Deltog ikke	37	43	+ 16,2
Åbenrå Selvhjælpscenter	3	5	10	+ 50,0
<b>Total</b>	<b>559</b>	<b>544</b>	<b>476</b>	<b>- 12,5</b>

Af tabel 16 ses, at der i perioden 2005-2007 er sket et jævnt fald i antallet af faste brugere af centrene. Det samlede fald fra 2005-2007 er på 14,8 %.

Sammenlignes årene 2006-2007 kan det konstateres, at der er forekommet et fald i antallet af faste brugere på 12,5 %. Det er interessant, da der er yderligere tre centre<sup>17</sup>, der medvirker i årsstatistikken 2007, som ikke deltog i 2006. Ved en sammenligning af antallet af seksuelt misbrugte med fast tilknytning til de centre, som både indgår i årsstatistikken 2006 og 2007, kan det udledes, at der er sket et fald i antallet af faste brugere på 14,1 % i perioden.

De fald i brugen af centrene, som tabellen afspejler, kan ikke nødvendigvis tolkes som et udtryk for, at der er færre personer med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen, som har behov for hjælp til at bearbejde følgevirkningerne. Derimod kan det være relateret til, at der er kommet andre hjælpetilbud til seksuelt misbrugte. Eksempelvis er det som tidligere nævnt pr. 1. april 2005 blevet muligt at få henvisning til 12 konsultationer hos en psykolog ved henvendelse til egen læge om proble-

<sup>17</sup> KRIS Ålborg der blev etableret i udgangen af 2007 indgår i henvendelsesstatistikken. Centret har imidlertid endnu ikke haft faste brugere, hvorfor de ikke er medtaget i brugerstatistikken.

mer vedrørende senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen. Der ydes 60% finansiel støtte af den offentlige sygesikring til betaling af psykologens honorar.

Faldet i antallet af faste brugere fordeler sig ikke jævnt på de medvirkende centre, idet nogle centre har haft et relativt stort fald i antallet af faste brugere, mens andre centre har haft en forholdsvis stor stigning.

Christine Centret har haft et relativt stort fald på 53,4 % i antallet af faste brugere tilknyttet centret. Faldet er blandt andet forbundet med, at centrets chatforum har været ude af drift i store dele af 2007. Flere af medarbejderne i centret har desuden været ramt af sygdom i længere perioder i 2007, og det har betydet, at centret har været nødt til at holde lukket en dag mere end sædvanligt over en tremåneders periode. Ifølge medarbejderne i centret, resulterer de ustabile åbningstider i, at nogle af centrenes faste brugere ophører med at komme i centret, der fungerer som et værested. Det afspejles i et fald i antallet af faste brugere fra 2006 til 2007.

CISEM har ligeledes oplevet et forholdsvis stort fald på 54,5 % i antallet af faste brugere fra 2006 til 2007. Ifølge medarbejderne i CISEM hænger deres fald i antallet af faste brugere sammen med, at de er svære at finde på internettet, hvor henvendelsesstatistikken jo viser, at mange får viden om centrenes eksistens. Der skal nemlig indtastes det helt specifikke søgeord ”seksuelt misbrugte”, før centret vises som søgeresultat ved anvendelse af de sædvanlige databaser som Google og Yahoo. Centret har desuden begrænsede økonomiske midler til rådighed, hvorfor en promovering af centret via brochurer og pjecer er indskrænket.

Også CSM Fyn har været vidne til et fald i antallet af faste brugere på 57,5 % fra 2006 til 2007. Centret begrundet faldet med, at der er sket udskiftning i medarbejderstaben og i ledelsen, og det tager tid for de nye at finde fodfæste.

Omvendt har Kvisten Viborg (216,7 %) og Kvisten Randers (150,0 %) haft store stigninger i antallet af faste brugere. Begge centre er startet op i 2006, og det har taget noget tid at finde fodfæste og skaffe frivillige medarbejdere i centrene. Det begrundet centrene stigningen i antallet af faste brugere fra 2006 til 2007 med. Kvisten Randers fortæller endvidere, at de afholder flere og flere foredrag og centret har i 2007 været omtalt i aviserne adskillige gange, hvilket er med til at udbrede befolkningens kendskab til dets eksistens. I tillæg hertil er Kvistens hjemmeside blevet opdateret, hvilket muligvis bevirker, at potentielle brugere kontakter den afdeling i Kvisten, som ligger tættest på deres bopæl.

KRIS København har også haft en forholdsvis stor stigning (45,5 %) i omfanget af faste brugere i centret. Ifølge KRIS København er denne stigning relateret til, at de har fået tildelt flere økonomiske midler i 2007 sammenlignet med 2006, og det har betydet, at en af centrets tilknyttede psykologer har fået flere arbejdstimer i centret. I februar 2007 åbnede KRIS desuden en afdeling i Næstved, hvilket har betydet, at de dækker et større geografisk område. Tilsammen har disse faktorer betydet en stigning i antallet af faste brugere fra 2006 til 2007.

## Brugernes køn og alder

Både kvinder og mænd kan blive udsat for seksuelle overgreb i barndommen, og begge køn kan derfor have behov for at benytte sig af centrenes tilbud for at bearbejde potentielle senfølger af krænkelserne.

Tabel 17 angiver hvor mange mænd og kvinder, som i kortere eller længere perioder har gjort brug af centrenes tilbud i 2007.

Tabel 17: Mandlige og kvindelige brugere af centrene

Køn	Antal	Procent
Kvinder	363	79,4
Mænd	94	20,6
<b>Total</b>	<b>457</b>	<b>100,0</b>

Størstedelen (79,4 %) af dem, der kontinuerligt kommer i centrene for at få hjælp til at håndtere senfølger efter seksuelle overgreb, er kvinder, mens 20,6 % er mænd<sup>18</sup>. Der er således 4-5 gange så mange kvindelige som mandlige brugere af centrene. Den samme kønsmæssige fordeling gjorde sig gældende i andelen af kvinder og mænd, som modtog psykologhjælp i psykologordningen administreret af det tidligere Videns- og Formidlingscenter for Social Udsatte, der nu er en del af Servicestyrelsen (Barlach, 2007). Den kønsmæssige fordeling i brugen af hjælpetilbud for voksne med senfølger efter seksuelle overgreb kan blandt andet forklares med, at omfangsundersøgelser viser, at flere piger end drenge udsættes for seksuelle overgreb. Den nyeste danske omfangsundersøgelse viser, at 6,7 % af drengene og 15,9 % af pigerne i niende klasse giver udtryk for, at de har været udsat for seksuelle overgreb, når udgangspunktet for estimeringen er seksuelle relationer, der er strafbare i henhold til straffelovens bestemmelser (Helweg-Larsen og Larsen, 2002). Det er muligt, at der derfor er færre misbrugte mænd end kvinder, som søger hjælp i centrene.

En del af forklaringen kan imidlertid også ligge i samfundets kulturelle konstruktion af kønnene. Erfaringer fra arbejdet med kvinder og mænd, som har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, viser, at der både er forskelle og ligheder i mænds og kvinders oplevelser af følgevirkningerne efter seksuelt misbrug i barndommen (Lyager og Lyager, 2005). Lighederne er relateret til de konsekvenser, kvinder og mænd generelt oplever som følge af seksuelle krænkelser såsom dårligt selvværd, skamfølelse, hjælpeløshed og sårbarhed, mens forskellene er tæt forbundet med de kulturelle konstruktioner af mande- og kvindekønnet. Det at være henholdsvis mand og kvinde er nemlig ikke blot ensbetydende med at bære forskellige fysiske kropstegn. Derimod er både det mandlige og det kvindelige kropstegn indvævet i en hel kulturs historisk genererede forestillinger og betydninger omkring seksuelle positio-

<sup>18</sup> For 4,0 % af de faste brugere er kønnet ikke blevet registreret.

ner og køn (Søndergaard, 2006). På baggrund af disse indlejrede sociokulturelle forskelle mellem kvinder og mænd, så opfatter og erfarer kvinder og mænd de samme ting forskelligt, ligesom de samme handlinger fører forskellige konsekvenser med sig (Frandsen, 2006). I forhold til senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen kommer disse kulturelle forskelle til udtryk ved, at mænd i langt højere grad end kvinder bliver ramt i deres kønsidentitet. Mænd har nemlig svært ved, at få det seksuelle misbrug til at passe sammen med deres opfattelse af, hvad det vil sige at være en ”rigtig mand”, da det ikke er en del af den kønnede konstruktion, at mænd skal identificere sig som ofre (Heru, 2001). Modstanden mod at se sig selv som offer kan derfor forhindre mænd i at søge hjælp i centrene.

Seksuelt misbrugte kvinder kastes ikke på samme måde ud i en konflikt i samspillet mellem den kulturelle konstruktion af kvindekønnet og det seksuelle misbrug, da feminitet på mange måder er synonymt med de følelser og oplevelser, det seksuelle misbrug vækker såsom sårbarhed, passivitet, afhængighed og eftergivenhed (Lyager og Lyager, 2005).

Ifølge mandeforsker Kenneth Reinicke hersker endvidere en forestilling om, at ”rigtige mænd” ikke får alvorlige kriser – en kulturel forestilling, som kan udgøre en hindring for, at mænd, som har været udsat for seksuelle overgreb, søger hjælp til at håndtere eventuelle senfølger (Lyager og Lyager, 2005).

Tabel 18 viser udviklingen i brugen af centrene i perioden 2005-2007 for kvinder og mænd.

*Tabel 18: Den kønsmæssige udvikling i brugen af centrene i perioden 2005-2007*

<b>Køn</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>
Kvinder	82,5	82,7	79,4
Mænd	17,5	17,3	20,6

Det fremgår af tabellen, at den kønsmæssige fordeling i brugen af centrene stort set er stabil fra 2005 til 2007. Selvom der er kommet relativt mere fokus på, at drenge også udsættes for seksuelle overgreb, og i voksenlivet kan opleve alvorlige følgevirkninger heraf, så er der altså kun forekommet en mindre stigning i tilknytningen af mandlige brugere til centrene i perioden.

I mange af centrene ydes hjælp og støtte i form af selvhjælpsgrupper samt individuel- og gruppeterapi (Pawlik, 2007). Undersøgelser viser, at der er flere kvinder end mænd, der deltager i selvhjælpsgrupper (Mehlbye og Christoffersen, 1992; Barlach og Pedersen, 2006). Det er muligt, at mænd helt generelt i mindre grad søger hjælp end kvinder, og/eller at den hjælp som mænd søger, er en anden end selvhjælpsgrupper. Den måde at søge hjælp på, som selvhjælpsgrupper repræsenterer, nemlig det ”at sætte sig ned og snakke om tingene”, udgør muligvis en traditionel kvindelig omgangsform. Det vil sige, at både det at søge hjælp og hjælpeformen kan antages at være en kulturelt kvindelig kønnet handlingsstrategi (Barlach og Pedersen, 2006).

Individuel- og gruppeterapi er imidlertid heller ikke umiddelbart hjælpeformer, som en stor del af de seksuelt misbrugte mænd gør brug af. Nogle seksuelt misbrugte mænd forsøger måske at efterleve samfundets kodeks for maskulinitet ved at bekæmpe den indre følelse af hjælpeløshed og sårbarhed ved at stræbe efter at opretholde en ydre facade, der signalerer kontrol. Oplevelsen af hjælpeløshed og sårbarhed, som er tæt forbundet med at have været udsat for seksuelle overgreb, forsvinder imidlertid ikke umiddelbart, hvorfor mændene kontinuerligt må være på vagt over for situationer, som kan vække disse følelser. Mænd, der håndterer senfølgerne på denne måde, søger derfor almindeligvis ikke hjælp gennem terapi, hvor vejen til heling netop går igennem bearbejdningen af de svære følelser. Terapien vil nemlig udgøre en trussel i forhold til at vække de følelser, som disse seksuelt misbrugte mænd forsøger at skubbe væk (Lyager og Lyager, 2005). Grunden til, at der er relativt få mænd, som benytter sig af centrenes tilbud, kan altså også være, at der endnu ikke er etableret nogen hjælpeforanstaltninger, som stemmer overens med de behov for hjælp og støtte, som de seksuelt misbrugte mænd har.

Tabel 19 viser den procentmæssige fordeling af kvinder og mænd på de enkelte centre.

*Tabel 19: Fordelingen af kvinder og mænd på de enkelte centre*

<b>Center</b>	<b>Kvinder</b>	<b>Mænd</b>	<b>N</b>
Christine Centret	80,8	19,2	26
CISEM Nordjylland	70,0	30,0	10
CSM Fyn	78,8	21,2	33
Freja Centret	88,9	11,1	36
Incestcenter Fyn	84,3	15,7	89
Joan-Søstrene, Århus	50,0	50,0	4
Kolding Selvhjælp	100,0	0,0	1
KRIS Fredericia	57,1	42,9	7
KRIS Herning	62,5	37,5	8
KRIS København	93,2	6,8	44
KRIS Århus	86,2	13,8	29
Kvisten Randers	94,4	5,6	18
Kvisten Viborg	75,0	25,0	16
Kvisten Århus	80,6	19,4	36
Støttecenter mod incest i Danmark	47,9	52,1	48
Thora Center	81,4	18,6	43
Åbenrå Selvhjælpscenter	88,9	11,1	9

Det fremgår af tabel 19, at størstedelen af centrene har både mandlige og kvindelige brugere. På hovedparten af centrene er der dog en overvægt af kvindelige brugere, hvilket er en naturlig følge af, at der generelt er langt flere kvinder end mænd, som gør brug af centrenes tilbud.

Kolding Selvhjælp har ingen faste mandlige brugere, hvilket hænger sammen med, at de kun har en fast bruger på grund af manglende fokus på problemstillingen senfølger efter seksuelle overgreb i årene 2006 og 2007. Kvisten Randers og Åbenrå Selvhjælpscenter har kun en enkelt mandlig bruger tilknyttet. Hverken Kvisten Randers eller Åbenrå Selvhjælpscenter har nogen forklaringer på, hvorfor der er så få mænd, som indgår i faste hjælpeforløb i centrene.

Støttecenter mod incest har lidt flere mandlige end kvindelige brugere, og blandt de deltagende centre har de den største andel af mandlige brugere. Det hænger sammen med, at centret har iværksat flere forskellige initiativer, som er specifikt rettet mod mænd, som har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Støttecenter mod incest i Danmark har eksempelvis etableret terapigrupper, der kun inkluderer mænd. På grundlag af arbejdet med mandegrupperne har centerlederne desuden skrevet bogen ”At bestige bjerge – Gruppeterapi for seksuelt misbrugte mænd”, der sætter fokus på de problemstillinger mænd kan opleve som følge af seksuelle overgreb i barndommen. På centrets hjemmeside forsøger Støttecenter mod incest i Danmark endvidere at aflive nogle af de myter, der eksisterer i forhold til mænd, som har været udsat for seksuelle krænkelse. Støttecenter mod incest i Danmark giver også udtryk for, at de oplever en stigning i antallet af mandlige brugere, når dokumentarprogrammet ”Sig det ikke til nogen” udarbejdet af DR-Dokumentargruppen i co-produktion med Feldballe Film & TV bliver sendt i fjernsynet. Programmet, der er blevet genudsendt af flere omgange, sætter fokus på senfølger efter seksuelle overgreb blandt mænd, og i programmet refereres flere gange til Støttecenter mod incest i Danmark. Arbejdet i Støttecenter mod incest i Danmark vidner altså om, at det trods indlejrede sociokulturelle forestillinger om den mandlige maskulinitet er muligt at etablere tiltag, som får seksuelt misbrugte mænd til at henvende sig i centrene for at få hjælp til at bearbejde senfølgerne i voksenlivet. Det kræver måske blot, at der udarbejdes nogle tilbud, som tiltaler disse mænd.

Tabel 20 angiver aldersfordelingen for brugerne med fast tilknytning til centrene.

*Tabel 20: Aldersfordelingen blandt de seksuelt misbrugte med fast tilknytning til centrene*

<b>Alder</b>	<b>Antal</b>	<b>Procent</b>
Under 20 år	19	4,3
20-29 år	132	29,9
30-39 år	123	27,9
40-49 år	105	23,8
50-59 år	50	11,3
60+ år	12	2,7
<b>Total</b>	<b>441</b>	<b>100,0</b>

Det fremgår af tabel 20, at størstedelen (29,9 %) af de seksuelt misbrugte, der kontinuerligt benytter sig af centrenes tilbud for at få hjælp til at håndtere senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen, er i alderen 20-29 år<sup>19</sup>. Det kan yderligere udledes, at der er relativt mange brugere i aldersgrupperne 30-39 år (27,9 %) og 40-49 år (23,8 %). Omvendt er der forholdsvis få brugere (14%) i alderen 50+. Årsagen til, at der er mange brugere i aldersgrupperne 20-29, 30-39 og 40-49 år, er formentlig, at store begivenheder eller overgangsperioder i voksenlivet såsom uddannelsesvalg, karrierevalg og stiftelse af familie kan reaktivere traumerne fra barndommen, og sådanne overgangsperioder finder almindeligvis sted i disse aldersgrupper (Sørensen, 2005; Frandsen, 2008). Nogle seksuelt misbrugte opdager først, at de har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen i forbindelse med en reaktivering af traumerne i voksenlivet, hvilket kan afstedkomme et særligt behov for hjælp i alderen 20-49 år.

Mere generelt kan det konstateres, at gennemsnitsalderen for brugerne af centrene i 2007 er 35-36 år. Aldersspredningen for de seksuelt misbrugte, der fortløbende benytter sig af centrene tilbud i 2007, er 18-67 år. Det indikerer, at seksuelle overgreb i barndommen kan have vidtrækkende følger i en lang årrække efter, overgrebene fandt sted.

Tabel 21 skildrer den procentmæssige aldersfordeling blandt de faste brugere i 2005, 2006 og 2007.

*Tabel 21: Aldersfordelingen blandt de faste brugere i 2005, 2006 og 2007*

<b>Alder</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>
Under 20 år	3,8	4,7	4,3
20-29 år	32,6	32,3	29,9
30-39 år	29,8	28,0	27,9
40-49 år	21,9	25,2	23,8
50-59 år	7,3	8,3	11,3
60+ år	4,7	1,4	2,7
	N = 494	N = 507	N = 441

Af tabel 21 ses, at aldersfordelingen blandt brugerne af centrene i henholdsvis 2005, 2006 og 2007 stort set er ens. I alle årene er størstedelen af centrenes brugere, det vil sige omkring en tredjedel af de seksuelt misbrugte, med fast tilknytning til centrene i aldersgruppen 20-29 år. Andelen af brugerne i aldersgrupperne 30-39 og 40-49 og 50+ forbliver ligeledes forholdsvis konstante i perioden. Det understøtter, at det særligt kan være i aldersgrupperne tyverne, trediverne og fyrrerne, at seksuelt misbrugte har behov for at bearbejde senfølgerne af overgrebene i barndommen. Mulige årsager hertil er beskrevet ovenfor.

<sup>19</sup> For 7,4 % af brugerne er alderen ikke blevet registreret.

Tabel 22 angiver den procentmæssige fordeling af brugernes alder i relation til deres køn.

*Tabel 22: De mandlige og kvindelige brugeres alder*

<b>Alder</b>	<b>Kvinder</b>	<b>Mænd</b>
Under 20 år	4,1	4,5
20-29 år	30,1	29,2
30-39 år	26,8	29,2
40-49 år	24,5	23,6
50-59 år	11,8	10,1
60+ år	2,7	3,4
	N = 339	N = 89

Af tabel 22 fremgår, at fordelingen af mandlige og kvindelige brugere er ensartet i de forskellige alderskategorier.

Størstedelen af de kvindelige brugere er i aldersgruppen 20-29 år. Der er flest mænd i alderskategorierne 20-29 og 30-39 år, som gør brug af centrenes tilbud. Det samme mønster gjorde sig gældende i 2005 og 2006, om end der er sket en lille forskydning, sådan at der i 2007 er relativt færre mandlige brugere i alderskategorien 40-49 år. Til gengæld er der forekommet en stigning i andelen af mandlige brugere i aldersgruppen 50-59 år fra 2005-2007, hvilket fremgår af tabel 23.

*Tabel 23: De mandlige og kvindelige brugeres alder i årene 2005, 2006 og 2007*

<b>Alder</b>	<b>2005</b>		<b>2006</b>		<b>2007</b>	
	<b>Kvinder</b>	<b>Mænd</b>	<b>Kvinder</b>	<b>Mænd</b>	<b>Kvinder</b>	<b>Mænd</b>
Under 20 år	4,1	2,5	4,6	6,1	4,1	4,5
20-29 år	33,9	26,6	32,3	29,3	30,1	29,2
30-39 år	31,2	35,4	28,4	26,8	26,8	29,2
40-49 år	20,7	29,1	24,8	30,5	24,5	23,6
50-59 år	7,8	3,8	8,2	7,3	11,8	10,1
60+ år	2,2	2,5	1,7	0,0	2,7	3,4
	N = 410	N = 79	N = 415	N = 82	N = 339	N = 89

En sammenligning af gennemsnitsalderen for brugen af centrene for henholdsvis kvinder og mænd i årene 2005, 2006 og 2007 viser, at gennemsnitsalderen for både



de mandlige og kvindelige brugere ligger stabilt på 35-36 år i hele perioden. I modsætning til, hvad der blev konkluderet i årsstatistikken 2006, hvor det blev sluttet, at mænd søger hjælp i en relativt højere alder end kvinder, så tyder det altså på, at kvinder og mænd stort set er lige gamle, når de søger hjælp i centrene i 2007. Dette passer overens med henvendelsesstatistikken, der ligeledes viser, at gennemsnitsalderen for seksuelt misbrugte kvinder og mænd, der henvender sig til centrene, er mellem 35-36 år.

## Brugernes oprindelsesland

Tabel 24 giver information om brugernes oprindelsesland.

*Tabel 24: Brugernes oprindelsesland*

Oprindelsesland	Antal	Procent
Danmark	398	91,1
Andet nordisk land	15	3,4
EU land uden for Norden	11	2,5
Australien, Canada, Japan, New Zealand, Nordamerika, Schweiz, USA	1	0,2
Et andet land (ikke-vestlige lande)	12	2,7
<b>Total</b>	462	100,0

Af tabel 24 fremgår, at langt de fleste seksuelt misbrugte (91,1 %) med fast tilknytning til centrene er af dansk oprindelse<sup>20</sup>. Dermed er 8,8 % af centrenes faste brugere fra et andet oprindelsesland end Danmark.

Da der ligger mange forskellige definitioner af seksuelle overgreb til grund for de internationale undersøgelser af forekomsten af seksuelle overgreb, så er det svært at sammenligne omfanget af seksuelle overgreb blandt personer med dansk oprindelse og personer med oprindelse i et andet land end Danmark. Det er derfor også svært at vurdere, om der er relativt få, eller forholdsvis mange med oprindelse i et andet land end Danmark, som benytter centrene til at bearbejde senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen.

Der kan imidlertid være nogle barrierer, der forhindrer personer med oprindelse i et andet land end Danmark i at søge hjælp i centrene.

For seksuelt misbrugte kan valget om at søge hjælp og tale åbent om de seksuelle overgreb betyde et brud med familien, særligt hvis overgrebene har fundet sted inden for familien (Nicolaysen, 2006). Det kan være svært for alle seksuelt misbrugte, men

<sup>20</sup> For 8,2 % af de seksuelt misbrugte, der kontinuerligt benytter centrene, er oprindelseslandet ikke blevet noteret.

er måske i særlig grad et problem for seksuelt misbrugte, som er bosiddende her i landet, men har oprindelse i et andet land end Danmark, da de kan risikere at stå alene tilbage i et mere eller mindre fremmed land, hvis de ikke har udviklet et socialt netværk uden for familien.

En barriere for brugen af centrene kan også være, at personer med oprindelse i et andet land end Danmark ikke kender til centrenes eksistens. Derudover kan der være en sproglig barriere, som fraholder personer med oprindelse i et andet land end Danmark i at søge hjælp i centrene.

De tendenser, som spores i forhold til brugernes oprindelsesland i årsstatistikken 2007, afviger ikke nævneværdigt fra det, der blev udledt af årsstatistikken 2005 og 2006.

I tabel 25 vises den procentmæssige fordeling af de kvindelige og mandlige brugeres oprindelsesland.

*Tabel 25: De mandlige og kvindelige brugeres oprindelsesland*

Oprindelsesland	Kvinder	Mænd
Danmark	91,7	87,4
Andet nordisk land	3,5	3,4
EU land uden for Norden	2,4	3,4
Australien, Canada, Japan, New Zealand, Nordamerika, Schweiz, USA	0,0	1,1
Et andet land (ikke-vestlige lande)	2,4	4,6
	N = 339	N = 87

Det fremgår af tabel 25, at størstedelen af såvel de mandlige som de kvindelige brugere kommer fra Danmark.

Den næststørste gruppe af mandlige brugere kommer fra et andet nordisk land, mens den næststørste gruppe af kvindelige brugere har oprindelse i et ikke-vestligt land. Hvor andelen af kvindelige og mandlige brugere med oprindelsesland i Danmark stort set er ens, så er der altså en lille forskel på, hvor de mandlige og kvindelige brugere med oprindelse i et andet land end Danmark kommer fra. Da det er et beskedent datamateriale, der ligger til grund for opgørelsen af personer med oprindelse i et andet land end Danmark, kan selv små udsving imidlertid fremstå som forskelle de mandlige og kvindelige brugere imellem.

Ovenstående mønster stemmer overens med det, der gjorde sig gældende i årsstatistikken 2005 og 2006.

## Brugernes samlivsformer

Tabel 26 giver information om brugernes samlivsformer.

Tabel 26: Brugernes samlivsformer

Samlivsform	Antal	Procent
Alene uden hjemmeboende børn	206	46,1
Alene med hjemmeboende børn	60	13,4
Samlevende/gift uden hjemmeboende børn	62	13,0
Samlevende/gift med hjemmeboende børn	104	23,3
Andet	15	3,2
<b>Total</b>	<b>447</b>	<b>100,0</b>

Det fremgår af tabellen, at størstedelen (46,1 %) af de seksuelt misbrugte med fast tilknytning til centrene bor alene uden hjemmeboende børn<sup>21</sup>. Til sammenligning bor 18,5 % af den generelle befolkning i alderen 18-67 år<sup>22</sup> alene uden børn (Danmarks Statistik, 2007a; Danmarks Statistik, 2007b). Der er således en relativt større andel af centrenes faste brugere, som er alene i husstanden end i den samlede danske befolkning i alderen 18-67 år. Det kan forklares med, at det for seksuelt misbrugte kan være svært at knytte sig tillidsfuldt eller følelsesmæssigt til et andet menneske, da det kan medføre angst for igen at blive svigtet (Gibson og Hartshorne, 1996; Thestrup, 2001; Lyager og Lyager, 2005).

Der er samtidig en relativt stor andel (13,4 %) af de faste brugere af centrene, der bor alene med hjemmeboende børn set i forhold til, at 3,3 % af den generelle befolkning i alderen 18-67 år bor alene med ét eller flere børn (Danmarks Statistik, 2007a; Danmarks Statistik, 2007b). Det kan som nævnt ovenfor hænge sammen med, at det for seksuelt misbrugte kan være vanskeligt at indgå i intime relationer såsom et parforhold, da de tidligere har oplevet svigt i de nære og tillidsfulde relationer, de har indgået i. Et parforhold indebærer desuden, at der er sex mellem partnerne, hvilket kan være problematisk for seksuelt misbrugte, der ofte udvikler et negativt eller ambivalent forhold til sex. Det kan komme til udtryk ved, at sex helt fravælges eller anvendes som middel til at opnå anerkendelse fra partneren, hvilket kan være ødelæggende for parforholdet (Larsen, 2006).

23,3 % af de faste brugere bor sammen med en partner og parrets fælles eller sammenførte børn. Sammenholdt hermed bor 36,3 % af den generelle befolkning i alderen 18-67 år sammen med en partner og parrets fælles eller sammenførte børn (Danmarks Statistik, 2006a; Danmarks Statistik, 2006b). Der er således en lidt større andel

<sup>21</sup> For 6,1 % af brugerne af centrene er deres samlivsform ikke blevet registreret.

<sup>22</sup> I sammenligningen tages udgangspunkt i aldersgruppen 18-67-årige, da det er i dette aldersinterval, centrenes faste brugere befinder sig.

i den danske befolkning i alderen 18-67 år, som bor sammen med en partner og parrets fælles eller sammenbragte børn end blandt de faste brugere. Dette hænger antageligvis sammen med de ovenfor angivne forklaringer.

En sammenligning af brugers samlivsformer i henholdsvis 2005, 2006 og 2007 viser, at fordelingen af brugernes samlivsformer er ensartet i perioden.

Tabel 27 angiver den procentmæssige fordeling af brugernes alder i forhold til deres samlivsform.

*Tabel 27: Brugernes alder i forhold til deres samlivsform*

Samlivsform	Alder					
	18-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60+ år
Alene uden hjemmeboende børn	62,5	59,5	40,0	32,0	49,0	50,0
Alene med hjemmeboende børn	0,0	2,4	15,8	23,0	14,3	0,0
Samlevende/gift uden hjemmeboende børn	12,5	23,8	10,0	7,0	14,3	16,7
Samlevende/gift med hjemmeboende børn	0,0	8,7	32,5	37,0	20,4	33,3
Andet	25,0	5,6	1,7	1,0	2,0	0,0
	N = 16	N = 126	N = 120	N = 100	N = 49	N = 12

Det fremgår af tabel 27, at langt størstedelen (62,5 %) af de 18-19-årige, som benytter sig af centrene, bor alene uden børn, mens en relativt lille andel (12,5 %) er samlevende/gifte uden hjemmeboende børn. 25% af de 18-19-årige bor under andre forhold end de ovenfor angivne nemlig hos deres forældre eller på kollegium, hvilket er meget naturligt deres alder taget i betragtning.

Det samme mønster tegner sig for de 20-29-årige brugere, idet 59,5 % bor alene, mens 23,8 % er samlevende/gifte uden børn. Blandt de 30-39-årige og de 40-49-årige bor henholdsvis 40% og 32% alene, mens en tredjedel af de 30-39 og 40-49-årige er samlevende/gifte og har hjemmeboende børn. Halvdelen i alderskategorien 50+ bor alene uden børn. Der tegnes således et billede af, at der i stort set alle aldersgrupper er forholdsvist mange, som bor alene, hvilket understøtter de undersøgelser, som viser, at personer, som har været udsatte for seksuelle overgreb i barndommen, har tendens til at isolere sig og leve alene (Gibson og Hartshorne, 1996; Larsen, 2006). Det samme billede tegnede sig i årsstatistikkerne for 2005 og 2006.

Tabel 28 skildrer den procentmæssige fordeling af de mandlige og kvindelige brugeres samlivsform.

Tabel 28: De mandlige og kvindelige brugeres samlivsform

Samlivsform	Kvinder	Mænd
Alene uden hjemmeboende børn	43,0	57,0
Alene med hjemmeboende børn	16,5	2,3
Samlevende/gift uden hjemmeboende børn	14,8	11,6
Samlevende/gift med hjemmeboende børn	22,2	25,6
Andet	3,4	3,5
	N = 351	N = 86

Af tabel 28 ses, at 43% af de kvindelige brugere bor alene uden børn. Det kan skyldes, at en forholdsvis stor andel af brugerne er i alderen 20-29 år, hvor mange muligvis endnu ikke har stiftet familie. Sammenlignet med den øvrige kvindelige befolkning er det dog en stor andel, da kun 16,2 % af kvinderne i den generelle danske befolkning i alderen 18-67 år bor alene uden børn (Danmarks Statistik, 2007a; Danmarks Statistik, 2007b). Der er således tegn på, at en relativt stor andel af de kvindelige brugere, som har været udsat for seksuelle overgreb, ønsket eller uønsket bor alene - muligvis for at beskytte sig imod yderligere svigt fra omgivelserne.

Det samme billede tegner sig for de mandlige brugere, idet mere end halvdelen (57%) bor alene uden børn. Blandt de mandlige brugere er henholdsvis en tredjedel i alderen 20-29 år og en tredjedel i alderen 30-39 år. Den store andel af faste brugere i alderen 20-29 år kan være en årsag til, at der er forholdsvis mange, der bor alene uden børn. I trediverne er det imidlertid kun 21% i den generelle danske befolkning i aldersgruppen 30-39 år, som bor alene uden børn. Det indikerer, at der er en noget større andel af de mandlige brugere, som bor alene sammenlignet med den øvrige mandlige befolkning. En sammenligning viser da også, at der er en langt større andel af de mandlige brugere (57%), som bor alene end i den generelle mandlige befolkning i alderen 18-67 år (20,7 %) (Danmarks Statistik, 2007a; Danmarks Statistik, 2007b).

Der er 16,5 % af de kvindelige brugere, som bor alene med børn, mens kun 2,3 % af de mandlige brugere bor alene med børn. Denne kønsforskel er formentlig relateret til, at det på trods af, at der er forekommet en vis ligestilling kønnene imellem, fortsat er mest almindeligt, at børn vokser op ved deres mor, hvis et par beslutter sig for at gå fra hinanden.

Der er stort set lige mange kvindelige og mandlige brugere, som bor sammen med en partner henholdsvis med eller uden hjemmeboende børn.

I 2005 og 2006 gjorde det samme mønster sig gældende, idet omkring halvdelen af de mandlige og kvindelige brugere angav, at de boede alene uden børn. Årsagen til, at der både i 2005, 2006 og 2007 er så mange af de faste brugere, som bor alene uden

børn, kan ud over de ovenfor angivne forklaringer være, at den gruppe af seksuelt misbrugte, som benytter sig af centrenes tilbud, i højere grad bor alene end gruppen af seksuelt misbrugte generelt. Flere af centrene blandt andet CSM Fyn, Christine Centret og Thora Center fungerer som væresteder, hvor det er muligt at etablere netværk med personer, som har været udsat for det samme som en selv. Denne mulighed for at skabe sociale netværksrelationer er måske særligt tiltalende for personer, som bor alene.

## Brugernes forsørgelsesgrundlag

Tabel 29 viser brugernes forsørgelsesgrundlag.

Tabel 29: Brugernes forsørgelsesgrundlag

Forsørgelsesgrundlag	Antal	Procent
Arbejde	159	36,0
Dagpenge	22	5,0
Kontanthjælp	49	11,1
Pension	84	19,0
Statens Uddannelsesstøtte (SU)	88	19,9
Sygedagpenge	30	6,8
Andet	10	2,3
<b>Total</b>	<b>442</b>	<b>100,0</b>

Af tabel 29 ses, at omkring en tredjedel af de faste brugere er i arbejde<sup>23</sup>. I den generelle befolkning i aldersgruppen 20-66 år<sup>24</sup> er 76,2 % i beskæftigelse (Danmarks Statistik, 2007a; Danmarks Statistik, 2007c). Sammenlignet med den generelle befolkning i aldersgruppen 20-66 år, er der altså en meget lille andel af de faste brugere, som er i arbejde. Tallene er imidlertid ikke direkte sammenlignelige, da dem, der både er i arbejde og modtager SU, indgår i Danmarks Statistiks opgørelse over beskæftigede i befolkningen. Når der sammenlignes med andelen af faste brugere, som enten er i arbejde eller på SU (55,9 %)<sup>25</sup> kan det imidlertid fortsat slutes, at en noget mindre andel af de faste brugere er i arbejde sammenlignet med den generelle befolkning i alderen 20-66 år.

<sup>23</sup> For 7,1 % af de faste brugere er forsørgelsesgrundlaget ikke blevet registreret.

<sup>24</sup> Der indgår ikke nogle faste brugere over 67 år i årsstatistikken, hvorfor der sammenlignes med aldersgruppen 20-66 år. På grund af aldersgruppeopdelingerne i Danmarks Statistik er det ikke muligt, at udtrække tal for beskæftigelsen i aldersgruppen 18-67 år, som ellers er den aldersspredning, som gør sig gældende for brugerne i årsstatistikken og derfor ville udgøre et mere præcist sammenligningsgrundlag.

<sup>25</sup> I dette tal indgår også de faste brugere, som kun er på SU og ikke i arbejde, hvorfor tallet vægter andelen af faste brugere med tilknytning til arbejdsmarkedet for højt.

Den forholdsvist lave arbejdsmarkedstilknytning blandt de faste brugere kan hænge sammen med, at de senfølger, som de forsøger at bearbejde i centrene, har medført hyppige sygedage, som kan gøre det svært at fastholde et job i en længere periode.

Brugen af centrene kan desuden være et udtryk for, at de seksuelt misbrugte med fast tilknytning til centrene befinder sig i en periode af deres liv, hvor de har det særligt svært, hvorfor de midlertidigt er uden arbejde.

Grunden til, at en relativt stor andel af centrenes faste brugere er uden arbejde, kan også være, at der er en forholdsvis lav eller slet ingen brugerbetaling på de ydelser, som centrene leverer, hvorfor der som følge heraf er mange seksuelt misbrugte med en lav indkomst grundet manglende beskæftigelse, som benytter sig af centrenes tilbud. På den måde er centrenes faste brugere ikke nødvendigvis repræsentative for den samlede gruppe af voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen.

Centrene, der indgår i årsstatistikken, er meget forskelligartede med hensyn til de ydelser, som tilbydes. Nogle af centrene fungerer som en form for værested og flere af centrene tilbyder hjælp gennem deltagelse i selvhjælpsgrupper. Sådanne tilbud tiltaler måske særligt personer, som er interesserede i at skabe sig et netværk i centrene – muligvis fordi disse mennesker ikke er i beskæftigelse og dermed ikke har mulighed for at etablere sociale relationer på en arbejdsplads. På den måde kan det være, at nogle af centrene i særlig grad tiltrækker seksuelt misbrugte, som står uden for arbejdsmarkedet.

Den næststørste andel (19,9 %) af de faste brugere forsørger sig via SU, hvilket hænger sammen med, at størstedelen af de kvindelige og mandlige brugere er i alderen 20-29 år, hvor de fleste gennemfører deres videre uddannelse.

Henholdsvis 19% af de faste brugere er på pension og 11% ernærer sig via kontanthjælp. Der er en noget større andel af de faste brugere, som er på pension end i den generelle befolkning i alderen 18-64 år<sup>26</sup> hvor 6,9 % forsørger sig via pension i 2006<sup>27</sup> (Danmarks Statistik, 2006a; Danmarks Statistik, 2006b). Det kan hænge sammen med, at der blandt centrenes brugere er personer med så alvorlige senfølger efter de seksuelle overgreb i barndommen, at de har fået tildelt pension i en tidlig alder. Blandt de faste brugere er der ligeledes forholdsvis mange, som forsørger sig via kontanthjælp, idet kun 2,4 % i den generelle befolkning i alderen 18-64 år var på kontanthjælp i 2006 (Danmarks Statistik, 2006a; Danmarks Statistik, 2006b). Det hænger sammen med, at der er en relativt stor andel af de faste brugere i aldersgrupperne 20-29, 30-39 og 40-49 år, som ikke er i beskæftigelse.

Ovenstående billede gjorde sig også gældende i årsstatistikkerne fra 2005 og 2006.

---

<sup>26</sup> På grund af aldersgruppeopdelingerne i Danmarks Statistik er det ikke muligt, at udtrække tal for beskæftigelsen i aldersgruppen 18-67 år, som ellers er den aldersspredning, som gør sig gældende for brugerne i årsstatistikken og derfor ville udgøre et mere præcist sammenligningsgrundlag. Der sammenlignes i stedet med aldersgruppen 18-64 år, og da der kun indgår én fast bruger over 64 år i årsstatistikken 2007, får det begrænsede aldersspektrum for sammenligningen ikke den store betydning.

<sup>27</sup> Danmarks Statistik har endnu ikke opgjort antallet af personer, som modtager pension i 2007, hvorfor der sammenlignes med antallet, som modtager pension i 2006.

Tabel 30 angiver den procentmæssige fordeling af de mandlige og kvindelige brugeres forsørgelsesgrundlag.

*Tabel 30: De mandlige og kvindelige brugeres forsørgelsesgrundlag*

<b>Forsørgelsesgrundlag</b>	<b>Kvinder</b>	<b>Mænd</b>
Arbejde	34,3	43,4
Dagpenge	4,9	6,0
Kontanthjælp	10,7	13,3
Pension	18,7	18,1
Statens Uddannelsesstøtte (SU)	21,9	12,0
Sygedagpenge	6,9	6,0
Andet	1,2	1,2
	N = 347	N = 83

Af tabel 30 ses, at 34,3 % af de kvindelige brugere er i arbejde, mens 43,4 % af de mandlige brugere er i beskæftigelse. Der er således lidt flere af de mandlige end kvindelige brugere, som har tilknytning til arbejdsmarkedet. En sådan kønsforskel afspejles også i den generelle danske befolkning i alderen 20-66 år, idet en lidt større andel blandt mændene 79,8 % er i arbejde sammenlignet med 72,6 % blandt kvinderne (Danmarks Statistik, 2007a; Danmarks Statistik, 2007c). Denne kønsforskel kan på den ene side være relateret til, at en femtedel af de kvindelige brugere er på SU og dermed ikke nødvendigvis erhvervsaktive, sammenlignet med at kun 12 % af de mandlige brugere modtager SU. Kønsforskellen kan imidlertid også være et udtryk for, at der på trods af forsøg på ligestilling mellem kønnene stadig er flere mænd end kvinder, som er i beskæftigelse.

Af tallene ovenfor fremgår endvidere, at der er en noget større andel af henholdsvis kvinder og mænd i den generelle befolkning i alderen 20-66-årige, som er i arbejde end blandt de mandlige og kvindelige brugere. Tallene er som nævnt ovenfor ikke direkte sammenlignelige, fordi Danmarks Statistik iberegner de personer, som er på SU og i arbejde i deres beskæftigelsestale. Når der sammenlignes med andelen af kvindelige (56,2 %) og mandlige (55,4 %) brugere, som enten er i arbejde eller på SU kan det imidlertid fortsat udledes, at en noget mindre andel af henholdsvis de kvindelige og mandlige brugere er i beskæftigelse end blandt kvinderne og mændene i den generelle befolkning i alderen 20-66 år.

Tabel 31 skildrer den procentmæssige fordeling af brugernes alder i forhold til deres forsørgelsesgrundlag.



Tabel 31: Brugernes alder i forhold til deres forsørgelsesgrundlag

Forsørgelsesgrundlag	Alder					
	18-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60+ år
Arbejde	0,0	24,2	45,7	46,0	36,7	25,0
Dagpenge	0,0	2,3	6,9	7,0	8,2	0,0
Kontanthjælp	18,8	18,0	6,9	12,0	2,0	0,0
Pension	0,0	9,4	13,8	19,0	46,9	75,0
Statens Uddannelsesstøtte (SU)	81,3	39,8	13,8	4,0	0,0	0,0
Sygedagpenge	0,0	2,3	11,2	9,0	6,1	0,0
Andet	0,0	3,9	1,7	3,0	0,0	0,0
	N = 16	N = 128	N = 116	N = 100	N = 49	N = 12

Det fremgår af tabel 31, at størstedelen af de faste brugere i aldersgrupperne 18-19 år og 20-29 år modtager SU, hvilket hænger sammen med, at det er hovedsageligt er i disse aldersgrupper, at mennesker er i gang med at uddanne sig. I aldersgrupperne 30-39 år, 40-49 år er størstedelen af de faste brugere i arbejde, hvilket er meget naturligt, da det er i disse aldersgrupper, at mange mennesker er erhvervsaktive. I aldersgrupperne 50-59 og 60+ forsørges størstedelen af brugerne af pension. Der er her tale om en stor gruppe, som er på førtidspension, idet der kun er en fast bruger over 65 år tilknyttet centrene, og 65 år er aldersgrænsen for, at man kan modtage folkepension i Danmark. Datamaterialer viser da også, at der er en relativt stor andel (46,9 %) af brugerne i halvtredserne, som modtager pension sammenlignet med, at kun 12,4 % af den generelle befolkning i alderen 50-59 år får førtidspension (Danmarks statistik, 2006a; Danmarks statistik, 2006b).

I forlængelse af det, der er skrevet ovenfor, kan det konstateres, at der er relativt mange i aldersgrupperne 18-19, 20-29 og 30-39 år, som modtager kontanthjælp, og der er relativt få i aldersgrupperne 20-29, 30-39, 40-49 og 50-59 år, som er i beskæftigelse.

Tabel 32 angiver den procentmæssige fordeling af brugernes forsørgelsesgrundlag fordelt på de enkelte centre.

Tabel 32: Brugernes forsørgelsesgrundlag på centerniveau

Center	Forsørgelsesgrundlag					
	Arbejde	Dagpenge	Pension	SU	Kontant-hjælp	Sygedagpenge
Christine Centret	1,3	4,5	10,7	6,8	2,0	13,3
CISEM Nordjylland	3,1	0,0	0,0	1,1	0,0	3,3
CSM Fyn	3,8	4,5	13,1	6,8	8,2	6,7
Freja Centret	5,7	9,1	10,7	11,4	10,2	3,3
Incestcenter Fyn	22,0	4,5	17,9	14,8	36,7	20,0
Joan-Søstrene, Århus	0,0	0,0	1,2	0,0	4,1	0,0
Kolding Selvhjælp	0,0	0,0	1,2	0,0	0,0	0,0
KRIS Fredericia	1,9	0,0	2,4	1,1	4,1	0,0
KRIS Herning	1,3	0,0	1,2	1,1	4,1	3,3
KRIS København	13,2	18,2	16,7	2,3	4,1	16,7
KRIS Århus	5,0	4,5	9,5	8,0	6,1	10,0
Kvisten Randers	5,0	0,0	2,4	2,3	4,1	3,3
Kvisten Viborg	4,4	4,5	2,4	4,5	0,0	3,3
Kvisten Århus	5,7	13,6	3,6	19,3	2,0	3,3
Støttecenter mod incest i Danmark	17,0	13,6	2,4	8,0	6,1	6,7
Thora Center	8,2	18,2	3,6	10,2	8,2	3,3
Åbenrå Selvhjælpscenter	2,5	4,5	1,2	2,3	0,0	3,3
<b>Total</b>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem brugernes forsørgelsesgrundlag og det center, de benytter sig af. Det betyder, at centrene tiltrækker personer med et bestemt forsørgelsesgrundlag.

Af tabel 32 ses, at sammenhængen består i, at Christine Centret og CSM Fyn har relativt mange faste brugere på pension og sygedagpenge. Det kan hænge sammen med, at disse to centre blandt andet fungerer som åbne stuer, hvilket muligvis tiltrækker brugere, som ikke har mulighed for at etablere sociale netværksrelationer gennem en arbejdsplads.

Omvendt har Incestcenter Fyn og Støttecenter mod incest i Danmark relativt mange brugere, som er i arbejde, hvilket i forlængelse af ovenstående kan hænge sammen med, at centrene ikke har funktion af at være åbne stuer, men alene benytter sig af terapi og rådgivning, der måske er mindre tidskrævende hjælpeformer. Derudover foretager Støttecenter mod incest i Danmark en selektion blandt dem, der henvender sig. De visiterer kun dem, der har tilstrækkelige sociale kompetencer til at kunne begå sig i gruppeterapi til videre forløb i centret. Centret giver udtryk for, at der muligvis

er en sammenhæng mellem det at besidde sociale kompetencer og kunne begå sig på arbejdsmarkedet, hvilket kan være en af grundene til, at de har mange faste brugere, som er i beskæftigelse. Incestcenter Fyn har også mange faste brugere, som modtager pension, SU, kontanthjælp og sygedagpenge, hvilket antageligvis hænger sammen med, at det er muligt at få hjælp af ansatte psykologer mod en relativt lav brugerbetaling.

## Brugernes bopæl

På spørgeskemaerne er brugernes bopælskommune blevet registreret og denne information er efterfølgende blevet konverteret til regioner for at nedtone detaljeringsgraden, og dermed opnå et større overblik over hvor i landet brugerne er bosiddende.

Tabel 33 viser de faste brugeres bopælsregion.

*Tabel 33: Brugernes bopælsregion*

Region	Antal	Procent
Region Hovedstaden	115	27,4
Region Midtjylland	112	26,7
Region Nordjylland	16	3,8
Region Sjælland	18	4,3
Region Syddanmark	159	37,9
<b>Total</b>	420	100,0

Det fremgår af tabellen, at mere end en tredjedel af de faste brugere er bosiddende i region Syddanmark<sup>28</sup>. Det kan ikke tolkes som et udtryk for, at der er flere personer med senfølger efter seksuelle overgreb, som bor i region Syddanmark end i de øvrige regioner. Derimod hænger det formentlig sammen med, at en tredjedel af centrene, der indgår i årsstatistikken, er beliggende i region Syddanmark. Omfanget af centre indikerer, at der er relativt stor fokus på etableringen af hjælpetilbud til voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i den frivillige sektor i region Syddanmark. Det er muligvis medvirkende til, at forholdsvist flere mennesker får hjælp i frivilligt regi til bearbejdning af senfølger efter seksuelle overgreb i region Syddanmark sammenlignet med de øvrige regioner i landet. Fordelingen af centrene i regionen betyder desuden, at voksne med senfølger efter seksuelle overgreb ikke behøver at rejse langt for at modtage den hjælp, de har brug for, hvilket muligvis får flere til at indgå i faste forløb i centrene. Endvidere er Incestcenter Fyn, som har flest faste brugere, placeret i Region Syddanmark, hvilket afspejles i en overvægt af faste brugere i denne region.

<sup>28</sup> For 14,1 % af brugerne er bopælskommunen ikke registreret.

Omkring en fjerdedel af centrenes faste brugere bor i henholdsvis Region Hovedstaden og Region Midtjylland. Igen skal det ikke tolkes som et udtryk for, at mange personer med senfølger efter seksuelle overgreb bor i disse to regioner. Derimod er det som beskrevet ovenfor antageligvis relateret til, at forholdsvis mange af centrene, som medvirker i årsstatistikken, ligger i disse to regioner, således er omkring 40% af centrene beliggende i region Midtjylland og 20% i Region Hovedstaden.

Kun ét center, som indgår i brugerstatistikken, er beliggende i Region Nordjylland<sup>29</sup>. Ligeledes er der udelukkende etableret ét center i Region Sjælland<sup>30</sup>, som følge heraf er der relativt få faste brugere, som er bosiddende i disse to regioner. Det tyder altså på, at afstanden mellem et center og egen bopæl er afgørende for, om der søges hjælp i det pågældende center eller ej. Opgørelsen af brugernes bopæl på regionsniveau er imidlertid forholdsvis grov, hvilket indebærer, at en bruger potentielt skal rejse meget langt for at modtage hjælp i frivilligt regi, hvis vedkommende skal benytte et center beliggende uden for egen bopælsregion.

Tabel 34 angiver den procentmæssige fordeling af brugernes bopælsregion på de enkelte centre.

---

<sup>29</sup> KRIS Ålborg indgår kun i henvendelsesstatistikken, hvorfor der kun er indsamlet informationer til brugerstatistikken fra CISEM, der er beliggende i Region Nordjylland.

<sup>30</sup> KRIS København har i februar 2007 etableret en afdeling i Næstved. Som nævnt er KRIS Næstveds registrering af faste brugere lagt sammen med registreringerne i KRIS København, hvorfor informationer om brugen af KRIS i Næstved ikke kan ses særskilt i statistikken.

Tabel 34: Brugernes bopælsregion på centerniveau

Center	Region				
	Hovedstaden	Midtjylland	Nordjylland	Sjælland	Syddanmark
Christine Centret	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
CISEM Nordjylland	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
CSM Fyn	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Freja Centret	3,0	3,0	3,0	0,0	90,9
Incestcenter Fyn	1,2	2,4	1,2	0,0	95,2
Joan-Søstrene, Århus	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Kolding Selvhjælp	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
KRIS Fredericia	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
KRIS Herning	0,0	62,5	0,0	0,0	37,5
KRIS København	81,4	0,0	0,0	18,6	0,0
KRIS Århus	0,0	81,5	0,0	7,4	11,1
Kvisten Randers	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Kvisten Viborg	0,0	73,3	26,7	0,0	0,0
Kvisten Århus	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Støttecenter mod incest i Danmark	85,7	2,0	0,0	8,2	4,1
Thora Center	87,8	0,0	0,0	9,8	2,4
Åbenrå Selvhjælpscenter	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0

Der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem brugernes bopælsregion og det center, de benytter sig af. Af tabel 34 ses, at denne sammenhæng som antaget ovenfor består i, at størstedelen af de faste brugere benytter sig af et center i samme region, som de bor i. Dette forhold gjorde sig også gældende i årsstatistikken 2006.

De centre, som har faste brugere fra andre regioner end den, centret ligger i, har fortrinsvis brugere fra naboregioner, hvilket kan hænge sammen med, at centret i nabo-regionen kan være tættere på brugerens adresse end centrene i vedkommendes egen bopælsregion. Særligt KRIS Herning og Kvisten Viborg har faste brugere fra naboregionerne. Det gælder også for centrene i Københavnsområdet, der har en andel af faste brugere fra region Sjælland. Det gælder særligt for KRIS København, hvilket hænger sammen med, at brugen af KRIS i Næstved er inkluderet i opgørelserne over faste brugere i KRIS København.

Ovenstående kan også forklares med centrenes visitering af brugerne. Eksempelvis modtog Incestcenter Fyn i 2007 kun brugere fra det daværende Fyns amt, hvilket udelukker potentielle brugere bosiddende andre steder i landet i at benytte sig af centrets tilbud.

## Brugen af centrene

Der er stor forskel på, hvor ofte de seksuelt misbrugte benytter sig af centrenes tilbud, idet brugen af centrene varierer fra 1-109 gange om året brugerne imellem. Det hænger selvfølgelig sammen med, at brugerne henvender sig med forskellige former for senfølger efter seksuelle overgreb, ligesom det er individuelt, hvor stort et behov den enkelte har for hjælp og støtte til at bearbejde følgevirkningerne. Nogle har desuden modtaget hjælp tidligere og kan som følge deraf have et mindre behov for hjælp, mens andre skal i gang med at bearbejde senfølgerne for første gang.

Tabel 35 viser, hvor hyppigt brugerne benytter sig af centrenes tilbud i løbet af 2007.

Tabel 35: De seksuelt misbrugtes brug af centrene

Brugen af centrene	Antal	Procent
1-9 gange	213	47,0
10-19 gange	108	23,8
20-29 gange	77	17,0
30-39 gange	24	5,3
40-49 gange	17	3,8
50-59 gange	5	1,1
60-69 gange	2	0,4
70+ gange	7	1,5
<b>Total</b>	<b>453</b>	<b>100,0</b>

Af tabel 35 ses, at omkring halvdelen af centrenes faste brugere benytter sig af centrenes tilbud 1-9 gange i løbet af et år<sup>31</sup>. En fjerdedel af brugerne kommer i centrene 10-19 gange i år 2007. En relativt lille andel af de faste brugere (12,1 %) anvender centrenes tilbud mere end 30 gange i løbet af et år. Datamaterialet viser, at brugerne i gennemsnit benytter centrene 14 gange årligt. Det kan ikke slutes, om besøgene er koncentreret over en relativt kort periode, eller om de er fordelt over hele året.

Det samme billede for brugen af centrene gjorde sig gældende i 2005 og 2006, idet brugerne i gennemsnit benyttede centrene 15 gange i både 2005 og 2006.

Umiddelbart synes der ikke at være en sammenhæng mellem, hvor hyppigt brugerne kommer i centrene og den form for hjælp, de modtager. Uanset hjælpeformen tegnes altså et billede af, at størstedelen af brugerne anvender centrene 1-9 gange årligt. Kun for deltagelse i selvhjælpsgrupper er dette billede ændret, idet størstedelen af brugerne, som får hjælp via en selvhjælpsgruppe, benytter centrene 20-29 gange om året.

<sup>31</sup> For 4,8 % af brugerne er det ikke noteret hvor mange gange, de årligt gør brug af centret.

Tabel 36 giver information om den procentmæssige brug af centrene sammenholdt med de seksuelt misbrugs køn.

*Tabel 36: Den kønsfordelte brug af centrenes tilbud*

<b>Brugen af centrene</b>	<b>Kvinder</b>	<b>Mænd</b>
1-9 gange	48,0	37,3
10-19 gange	24,2	22,9
20-29 gange	16,0	21,7
30-39 gange	3,7	13,3
40-49 gange	4,2	2,4
50-59 gange	1,4	0,0
60-69 gange	0,6	0,0
70+ gange	2,0	2,4
<b>Total</b>	N = 356	N = 83

Tabel 36 synes ikke at vise en kønsforskel i hyppigheden af brugen af centrene. Således anvender størstedelen af såvel de mandlige som de kvindelige brugere centrene 1-9 gange om året. Det er interessant, idet flere af centrene giver udtryk for, at mænd er yderst motiverede for at bearbejde deres senfølger, når de søger hjælp, hvorfor de meget hurtigt udvikler sig og gør fremskridt. Umiddelbart kunne man således forestille sig, at tabel 36 ville vise, at de kvindelige brugere kommer i centrene flere gang i løbet af et år end de mandlige brugere. I årsstatistikken 2007 kan disse erfaringer fra centrenes arbejde med mænd imidlertid ikke dokumenteres.

## Årsager til at brugerne benytter centrene

Tabel 37 viser, hvad hovedårsagerne er til, at brugerne får fast tilknytning til centrene. Disse hovedårsager er angivet af medarbejderne i centrene, efter de har haft kontakt med brugerne.

Tabel 37: Hovedårsager til at der indgås et fast forløb i centrene

Hovedårsager	Antal	Procent
Personen har været seksuelt misbrugt	441	95,7
Personen er usikker på, hvad der konkret er sket	20	4,3
<b>Total</b>	461	100,0

Tabel 37 viser, at langt størstedelen (95,7 %) af de faste brugere ved, at de har været udsat for seksuelle overgreb, når de indgår i et fast forløb i centrene<sup>32</sup>. Der er således kun 4,3 % af brugerne, som er usikre på, hvad der konkret er sket. I 2005 vidste 94,8 % af brugerne og i 2006 vidste 95,9 % af brugerne, at de havde været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, da de påbegyndte et forløb i centrene. Der er således tegn på, at de personer, som bliver faste brugere i centrene, på et tidligere tidspunkt i livet har fundet ud af, at de har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Det hænger selvfølgelig sammen med, at centrene kun udfylder et skema for en bruger, hvis denne giver udtryk for at have været seksuelt misbrugt, eller brugeren har mistanke om, at der har fundet seksuelle krænkelse sted, og derfor søger hjælp for at finde ud af, hvad der konkret er sket. Brugere, som får hjælp i centrene til at bearbejde andre problemstillinger end senfølger af seksuelle overgreb, da de måske er uvidende om overgrebene, indgår således ikke i årsstatistikken.

Som nævnt i indledningen kan seksuelle overgreb i barndommen udmønte sig i forskellige former for senfølger, som de seksuelt misbrugte kan have behov for at få bearbejdet i voksenlivet. De følgevirkninger, der kan opstå, kan være meget forskellige, og de afhænger ofte af en række forhold såsom arten og omfanget af overgrebene, individuelle egenskaber hos barnet, relationen mellem barn og krænker samt omgivelsernes reaktion på overgrebene.

<sup>32</sup> For 3,2 % af brugerne er hovedårsagen til den kontinuerlige brug af centrene ikke blevet registreret.



Tabel 38 viser de forskellige medvirkende årsager til, at brugerne får hjælp i centrene<sup>33</sup>.

Tabel 38: Medvirkende årsager til at der modtages hjælp i centrene

Medvirkende årsager til brug af centrene	Antal	Procent
Ingen problemer	0	0,0
Fysiske problemer	120	25,4
Problemer med myndigheder	46	9,7
Problemer med relation til familie	270	57,1
Problemer vedrørende eget barn/ung	60	12,7
Psykiske problemer	387	81,8
Seksuelle problemer	158	33,4
Andre problemer	63	13,3

De i tabel 38 angivne årsager til, at brugerne søger hjælp i centrene, er baseret på medarbejderne i centrenes vurderinger, efter de har været i kontakt med brugerne. Det skal bemærkes, at der alene er tale om vurderinger, hvorfor der ikke nødvendigvis eksisterer et kausalitetsforhold mellem de seksuelle overgreb i barndommen og de ovenfor angivne årsager til, at brugerne søger hjælp i centrene.

Det fremgår af tabel 38, at en stor del (81,8 %) af de seksuelt misbrugte har psykiske problemer, som de får hjælp til at bearbejde i centrene<sup>34</sup>. Erfaringer fra arbejdet med seksuelt misbrugte tegner et billede af, at de psykiske problemer og lidelser, der ses hos voksne med senfølger efter seksuelle overgreb, spænder vidt, og kan have alvorlige konsekvenser for den enkeltes livskvalitet (Elklit og Øxenbergs, 2003). Når man udsættes for seksuelle overgreb, krænkes ens personlige integritet, hvilket svækker evnerne til at fornemme egne grænser. Konsekvenserne er, at seksuelt misbrugte kan have svært ved at sige fra, hvorfor de nemt kan komme i situationer, hvor de subjektivt føler sig udnyttet og rent objektivt faktisk også bliver udnyttet af omgivelserne (Vea, 2001). Mange udvikler derfor et negativt selvbillede præget af lav selvtillid, selvhad, skyldfølelse og afmægtighed. Nogle har så svære følgevirkninger, at de udvikler en depression og/eller posttraumatisk stress syndrom. Manglende fornemmelse for egne og andres grænser kan også gøre det svært at indgå i sociale relationer. Under kategorien ”Andre problemer” vægter generelle problemer med relationer til omgivelserne således højt.

Af tabel 38 ses endvidere, at 57,1 % af brugerne benytter centrene, fordi de har problemer med relationer til egen familie, hvilket formentlig hænger sammen med, at

<sup>33</sup> Der kan være flere forskellige medvirkende årsager til, at der søges hjælp i centrene, hvorfor procenttallene ikke giver 100 %, når de summeres.

<sup>34</sup> For 0,6 % af de faste brugere er det ikke registreret, om der er medvirkende årsager til, at de søger hjælp i centret.

73,0 % af brugerne oplyser, at de seksuelle overgreb har fundet sted inden for familien. Se afsnittet ”Brugerens relation til krænkeren/erne”. En naturlig følge af, at de seksuelle overgreb har fundet sted inden for familien, er, at seksuelt misbrugte har et vanskeligt forhold til ophavsfamilien heriblandt krænkeren og de nærtstående, som af forskellige grunde ikke har kunnet beskytte barnet mod overgreb (Nicholaysen, 2006). Problemer med relationen til egen familie kan desuden hænge sammen med, at mange seksuelt misbrugte oplever, at de ikke får støtte fra omgivelserne, hvis de afslører, at de seksuelle overgreb har fundet sted. Ofte bliver de tværtimod mødt med stærke negative reaktioner, da en incestanklage kan true en families enhed og omdømme, og medføre fængsling af krænkeren. Bliver beskrivelsen troet kan det være med en skepsis i forhold til, om ikke den seksuelt misbrugte overdriver, eller måske ligefrem selv har været ude om overgrebene (Vea, 2001, Nicholaysen, 2006).

Seksuelle problemer er også en af de væsentlige medvirkende årsager til, at brugerne benytter centrenes tilbud i en kortere eller længere periode. Mange seksuelt misbrugte udvikler et negativt eller ambivalent forhold til sex. Nogle får et ufølsomt forhold til sex, idet de bruger deres krop til at opnå anerkendelse eller omsorg hos andre. Dermed gentager de det seksuelle mønster, de har oplevet som børn (Lyager og Lyager, 2005). Personen, som har været udsat for seksuelle overgreb, vil typisk føle en stor skyldfølelse relateret til overgrebene – særligt hvis barnets krop reagerede seksuelt under akten. Når det krænkede barn bliver voksen, kan denne skyldfølelse for mænds vedkommende give sig udslag i impotens. Kvinder retter skyldfølelsen indad ved at bebrejde sig selv, at de har spillet op til situationer, som kunne føre til seksuelle overgreb (Vea, 2001; Lyager og Lyager, 2005).

Flere af brugere (25,4 %) benytter sig desuden af centrene på grund af fysiske problemer. Følgevirkninger af fysisk karakter kan komme til udtryk som smerter i muskler, knogler, bækken og underliv. Smerterne kan være afledte konsekvenser af, at krænker med vold har misbrugt barnet oralt, vaginalt og/eller analt, hvilket kan resultere i ødelagt væv, muskulatur samt dannelsen af arvæv. Smerterne kan ligeledes være af psykosomatisk karakter (Vea, 2001).

Psykiske, fysiske og seksuelle problemer samt problemer med relationen til familien var også de væsentligste medvirkende årsager til, at brugerne søgte hjælp i centrene i 2005 og 2006.

Tabel 39 viser de medvirkende årsager til, at henholdsvis de mandlige og kvindelige brugere søger hjælp i centrene.

Tabel 39: Den kønsmæssige fordeling af de medvirkende årsager til brugen af centrene

Medvirkende årsager til brug af centrene	Kvinder		Mænd	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Fysiske problemer	98	27,0	18	19,1
Problemer med myndigheder	37	10,2	9	9,6
Problemer med relation til familie	211	58,1	51	54,3
Problemer vedrørende eget barn/ung	53	14,6	5	5,3
Psykiske problemer	294	81,0	78	83,0
Seksuelle problemer	25	35,3	128	26,6
Andre problemer	50	13,8	10	10,6

Igen skal det bemærkes, at oplysningerne i tabel 39 er baseret på medarbejderne i centrenes vurderinger, hvorfor der ikke nødvendigvis eksisterer et kausalitetsforhold mellem de seksuelle overgreb i barndommen og de ovenfor angivne årsager til, at de mandlige og kvindelige brugere søger hjælp i centrene.

Af tabel 39 ses, at der ikke er de store kønsmæssige forskelle på de medvirkende årsager til, at der søges hjælp i centrene. Der er dog en større andel af de kvindelige end de mandlige brugere, som benytter centrene på grund af fysiske problemer. I årsstatistikkerne 2006 og 2005 var der ligeledes flere kvinder end mænd, som gjorde brug af centrene på grund af fysiske problemer. Det kan forklares med, at kvinder i højere grad end mænd søger hjælp såvel i det offentlige som i det alternative behandlingssystem, når de har fysiske lidelser (Ekholm m.fl., 2005). De kan imidlertid også forholde sig sådan, at kvinder i relativt højere grad ser en sammenhæng mellem fysiske gener i voksenlivet og overgreb i barndommen.

Der er ligeledes lidt flere kvinder end mænd, som søger hjælp i centrene på grund af problemer med eget barn/ung. Det kan forklares med, at det af afsnittet ”Brugernes samlivsform” kan udledes, at flere af de kvindelige brugere (16,5 %) bor alene med børn, end hvad der gør sig gældende for de mandlige brugere (2,3 %).

Lidt flere kvinder end mænd søger hjælp i centrene på grund af seksuelle problemer. Centrene giver imidlertid udtryk for, at de ikke har erfaring med, at der eksisterer en sådan kønsforskel. De har derimod erfaring med, at mænd i lige så høj grad som kvinder har seksuelle følgevirkninger efter overgrebene i barndommen. De forklarer den forskel, som skildres i datamaterialet med, at mænd først åbner op for at fortælle om deres seksuelle problemer senere i forløbet end kvinder, hvorfor det ikke nødvendigvis bliver opdateret på brugerskemaet.

## Brugernes relation til krænkeren/erne

Seksuelle overgreb begået mod et barn er altid forbundet med, at krænkeren anvender en eller anden form for magt over for barnet. En magt, som langt fra altid er udtalt i form af trusler eller synlig i form af vold, men måske blot er underforstået i relationen mellem offer og krænker (Rigshospitalet, 2006).

Overgrebene finder i de fleste tilfælde sted mellem personer, som i et vist omfang kender hinanden (Gram, 2000; Helweg-Larsen og Larsen, 2002). Det kan være overgreb begået af barnets familie. I denne rapport defineres seksuelle overgreb inden for familien, som overgreb begået af en person, der har biologiske eller andre familiære bånd til barnet. Begrebet dækker dermed over overgreb foretaget af forældre, stedforældre, forældres kærester, bedsteforældre, stedbedsteforældre, søskende, stedsøskende, far-/morbrødre, fastre, mostre, onkler, tanter, fætre og kusiner. Incest hører under denne kategori. Et barn kan også blive udsat for seksuelle overgreb af en person, der ikke har biologiske eller andre familiære forbindelser til barnet. Overgreb foretaget af personer uden for barnets familie dækker eksempelvis over overgreb begået af venner af familien, bekendte, naboer, professionelle omsorgspersoner ved skole/institution/fritidsaktivitet eller en for barnet ukendt person. Pædofili hører under denne gruppe.

Tabel 40 angiver brugernes relation til den person, som har begået de seksuelle overgreb<sup>35</sup>.

Tabel 40: Brugernes relation til krænkeren/erne

Brugerens relation til krænkeren/erne	Antal	Procent
I familie	316	73,0
Ikke i familie	166	38,3
Både familiemedlem og person uden for familien	49	11,3

Af tabel 40 fremgår, at næsten trefjerdedele (73%) af de seksuelle overgreb, som brugerne har været udsat for, er begået inden for familien<sup>36</sup>. Ifølge Helweg-Larsen og Larsens undersøgelse fra 2002 blandt 6203 af landets 9-klaseselever, er kun 11% af de seksuelle overgreb, som er begået mod eleverne, foregået inden for familien. Det tegner altså et billede af, at der blandt centrenes faste brugere er foregået langt flere seksuelle overgreb inden for familien end blandt eleverne i Helweg-Larsen og Larsens undersøgelse (Helweg-Larsen og Larsen, 2002). Det kan hænge sammen med, at undersøgelser, der foretages blandt personer i trediveårsalderen og opefter, ofte rapporterer en højere andel af overgreb inden for familien end undersøgelser foretaget blandt relativt unge personer (Helweg-Larsen og Larsen, 2002). Den forholdsvist

<sup>35</sup> Brugere kan have været udsat for overgreb af personer både i og uden for familien, hvorfor procenttallene ikke giver 100 %, når de summeres.

<sup>36</sup> For 9,0 % af brugerne er det ikke blevet registreret, hvorvidt overgrebet er begået inden for eller uden for familien.

mindre andel af registrerede overgreb inden for familien i Helweg-Larsen og Larsens undersøgelse, er formentlig også forbundet med, at en vis andel af de seksuelle overgreb, som indgår i datamaterialet, der ligger til grund for undersøgelsen, reelt er kærestelignede forhold, hvor den ene af parterne er lige under den seksuelle lavalder. Ifølge straffelovens bestemmelser svarer det til en strafbar seksuel relation, der kan betegnes som et overgreb, hvorfor de karakteriseres som sådan i undersøgelsen.

En anden grund til, at så stor en andel af brugerne har været udsat for seksuelle overgreb af familiemedlemmer, kan være, at der er en overvægt af kvinder blandt centrenes brugere, og seksuelle overgreb mod piger foretages hyppigere af personer inden for familien end seksuelle overgreb mod drenge (Heru, 2001; Helweg-Larsen og Larsen, 2002).

Årsagen til, at der er så mange brugere, som har været udsat for overgreb af familiemedlemmer, kan også være, at der opstår flere senfølger i voksenlivet som følge af seksuelle overgreb inden for familien. De seksuelt misbrugte, som har været udsat for seksuelle overgreb af familiemedlemmer kan derfor have større behov for at søge hjælp i centrene end personer, som har været udsat for seksuelle overgreb af personer uden for familien.

Det kan også hænge sammen med, at det i flere af centrene er muligt at etablere sociale netværksrelationer gennem væresteder, café arrangementer, foredrag med mere. Sådanne hjælpetilbud tiltrækker måske typisk personer, som har et lille netværk eksempelvis som følge af, at forbindelsen til egen familie er blevet brudt på grund af et dårligt forhold til familien heriblandt krænkeren og de nærtstående, som ikke har formået at beskytte barnet mod overgrebene (Nicholaysen, 2006).

Lidt mere end en tredjedel (38,3 %) af de seksuelle overgreb er blevet udøvet af personer uden for den seksuelt misbrugtes familie. En noget mindre andel af de seksuelle overgreb begået mod centrenes brugere er således foregået uden for familien end blandt de 6203 af landets 9-klasseelever, som indgår i Helweg-Larsen og Larsens undersøgelse, hvor 89% af de seksuelle overgreb begået mod eleverne er udøvet af personer uden for familien (Helweg-Larsen og Larsen, 2002). Det kan, som beskrevet ovenfor, hænge sammen med centrenes tilbud, ligesom det kan være relateret til, at der i relativt mindre grad er senfølger forbundet med seksuelle overgreb, som er foregået uden for familien, hvorfor denne gruppe i forholdsvist mindre omfang søger hjælp i centrene. Derudover kan det være forbundet med, at Helweg-Larsen og Larsens undersøgelse inkluderer de ovenfor nævnte kærestelignende forhold.

Blandt de faste brugere har 11,3 % været udsat for seksuelle overgreb både fra personer inden for og uden for familien. Der er således nogle børn, som er særligt sårbare i forhold til at blive udsat for seksuelle krænkelser. Ifølge Helweg-Larsen og Larsens undersøgelse er der et sammenfald mellem overgrebserfaringer og oplevelser med vold i familien, problematisk kommunikation med forældrene og dårlig trivsel. Årsagen til disse sammenhænge kan være, at krænkeren muligvis færdes i de miljøer, hvor sådanne familieforhold er fremtrædende (Helweg-Larsen og Larsen, 2002). Det forholder sig nemlig sådan, at nogle krænkerer har en fornemmelse for at udvælge de børn, som det er relativt let at manipulere ind i et spindelvæv af løgne, tjenester og falsk omsorg, så det senere vil være muligt – uden fysisk vold eller tvang – at forgribe sig på børnene seksuelt. Karakteristisk for disse børn, som er udsatte i forhold til at

blive ofre for seksuelle overgreb, er, at de ofte har mange konflikter med forældrene og/eller tendens til psykiske lidelser såsom depression (Sørensen og Schrøder, 2006).

Også i årsstatistikkerne 2005 og 2006 er størstedelen af de seksuelle overgreb på brugerne foregået inden for familien, mens omkring en tredjedel af de seksuelle overgreb er begået uden for familien. Det understøtter de ovenfor angivne forklaringer.

Tabel 41 angiver den procentmæssige fordeling af de mandlige og kvindelige brugeres relation til krænkeren/erne.

*Tabel 41: De mandlige og kvindelige brugeres relation til krænkeren/erne*

<b>Brugerens relation til krænkeren/erne</b>	<b>Kvinder</b>	<b>Mænd</b>
I familie	75,4	63,6
Ikke i familie	37,4	42,0
Både familiemedlem og person uden for familien	12,8	5,7
	N = 345	N = 88

I forlængelse af ovenstående viser tabel 41, at både for størstedelen af de mandlige og de kvindelige brugeres vedkommende, har overgrebene fundet sted inden for familien.

I forbindelse med seksuelle overgreb inden for familien, er det karakteristisk, at krænkeren fokuserer på sit eget behov og ikke følelsesmæssigt er i nær kontakt med barnet. Det er også karakteristisk, at krænkelser inden for familien optræder, hvis krænkeren pludseligt tilbringer mere tid med eller får en nærhed med barnet, som ikke tidligere har gjort sig gældende eksempelvis i forbindelse med arbejdsløshed, samkvem efter skilsmisse eller ved dødsfald i den nærmeste familie (Helweg-Larsen, 2000).

Den tendens, der tegner sig ovenfor, gjorde sig også gældende i årsstatistikkerne 2005 og 2006. I 2005 blev 55,4 % af de seksuelle overgreb mod de mandlige brugere således begået af et familiemedlem, mens 67,3 % af de seksuelle overgreb mod de kvindelige brugere foregik inden for familien. I 2006 blev 64,5 % af de kvindelige brugere udsat for overgreb inden for familien, mens 52,2 % af de mandlige brugere blev udsat for seksuelle krænkelser af et familiemedlem.

## **Krænkerens/ernes køn**

Både kvinder og mænd begår seksuelle overgreb mod børn. Det kan enten dreje sig om seksuelle overgreb på børn af eget køn eller af det modsatte køn.

Tabel 42 viser kønnet på de krænkere, som har begået seksuelle overgreb mod centrenes brugere<sup>37</sup>.

<sup>37</sup> Brugere kan have været udsat for seksuelle overgreb af både kvinder og mænd, hvorfor procenttallene ikke giver 100 %, når de summeres.

Tabel 42: Krænkers køn

Krænkerens/ernes køn	Antal	Procent
Kvindelig krænker	41	9,2
Mandlig krænker	428	95,5
Både mandlig og kvindelig krænker	21	4,7

Af tabel 42 ses, at størstedelen (95,5 %) af de seksuelle overgreb mod brugerne er begået af mænd<sup>38</sup>. Den samme tendens gjorde sig gældende i årsstatistikkerne 2005 og 2006, hvor henholdsvis 91,4 % og 88,2 % af de seksuelle overgreb på brugerne blev foretaget af mænd. Det kan forklares med, at det helt generelt kan konstateres, at de fleste seksuelle overgreb foretages af mænd. I den danske undersøgelse ”Unge Trivsel 2002 – En undersøgelse med fokus på seksuelle overgreb i barndommen” fremgår, at 77 % af de seksuelle overgreb begået mod personerne i undersøgelser, er foretaget af drenge eller mænd, mens de resterende 23 % er begået af piger eller kvinder (Helweg-Larsen og Larsen, 2002). Tabel 42 viser, at 9,2 % af de seksuelle overgreb begået mod centrene brugere er foretaget af kvinder. Der er således en noget mindre andel af brugerne, som har været udsat for seksuelle overgreb af kvinder end i Helweg-Larsen og Larsens undersøgelse. Årsagen hertil kan være, at der er en overvægt af kvinder i denne undersøgelse, og langt størstedelen af de seksuelle overgreb begået på piger (99%) er foretaget af drenge eller mænd (Helweg-Larsen og Larsen, 2002).

4,7 % af brugerne har været udsat for seksuelle overgreb af både kvinder og mænd.

Tabel 43 giver information om den procentmæssige fordeling af krænkerens/ernes køn sammenholdt med den seksuelt misbrugtes køn.

Tabel 43: Krænkerens/ernes køn sammenholdt med den seksuelt misbrugtes køn

Krænkerens/ernes køn	Den seksuelt misbrugtes køn	
	Kvinde	Mand
Kvindelig krænker	6,6	18,4
Mandlig krænker	97,4	87,4
Både mandlig og kvindelig krænker	4,0	5,7
	N = 347	N = 87

Af tabellen fremgår, at størstedelen (97,4 %) af de kvindelige brugere er blevet seksuelt misbrugt af en mand, mens 6,6 % af de kvindelige brugere er blevet udsat for seksuelle krænkelser fra en kvinde. Samme billede tegnede sig i 2005 og 2006, hvor henholdsvis 94,9 % og 91,1 % af de kvindelige brugere var blevet seksuelt misbrugt

<sup>38</sup> For 5,9 % af brugerne er krænkerens/ernes køn ikke blevet registreret.

af en mand. Det stemmer nogenlunde overens med Helweg-Larsen og Larsens repræsentative undersøgelse, der viser, at 99% af de seksuelle overgreb begået mod de kvindelige deltagere i undersøgelsen er foretaget af mænd, mens kun 1% af de seksuelle overgreb blev begået af kvinder (Helweg-Larsen og Larsen, 2002).

Tabel 43 viser desuden, at 87,4 % af de seksuelle overgreb mod de mandlige brugere blev begået af mænd, mens 18,4 % af overgrebene blev foretaget af kvinder. Det samme mønster gjorde sig gældende i 2005 og 2006, hvor henholdsvis 71,6 % og 77,9 % af de seksuelle krænkelse på de mandlige brugere blev foretaget af mænd. Blandt centrenes mandlige brugere er de fleste overgreb altså begået af mænd. Det står i modsætning til Helweg-Larsen og Larsens undersøgelse, der konkluderer, at de fleste seksuelle overgreb mod drenge begås af kvinder (Helweg-Larsen og Larsen, 2002). Flere andre undersøgelser rapporterer ligesom i denne årsstatistik, at flertallet af seksuelle overgreb mod drenge begås af mænd (Halperin m.fl., 1996; Helweg-Larsen, 2000). Forskellen kan være relateret til, at Helweg-Larsen og Larsens undersøgelse inkluderer alle strafbare seksuelle relationer. Dermed medtages også kæreste-lignende forhold, hvor den unge mand er lige under den seksuelle lavalder, og den unge pige er over den seksuelle lavalder. Denne årsstatistik inkluderer kun seksuelle overgreb, som har resulteret i senfølger af en sådan grad, at de seksuelt misbrugte indgår i faste brugerforløb i de frivillige centre. Frivillige seksuelle relationer mellem kærestepar, hvor den ene er lige under den seksuelle lavalder, indgår således ikke i datamaterialet, som ligger til grund for denne årsstatistik.

Denne årsstatistik kan imidlertid underrapportere antallet af seksuelle overgreb på drenge, som begås af kvinder, fordi det ikke opfattes som seksuelle overgreb af drengene eller de unge mænd. Det forholder sig nemlig sådan, at mænd i mindre grad end kvinder har tendens til at opfatte tidlig seksuel aktivitet som seksuelt misbrug, fordi de fra en tidlig alder socialiseres til at anerkende seksuel aktivitet som højt ønskværdigt og som bevis for deres mandighed. Derudover anses kvinder almindeligvis ikke for at være seksuelle krænkere. Hvis den tidlige seksuelle aktivitet ligefrem er forbundet med en grad af seksuel vækkelse eksempelvis i form af rejsning eller ejakulation, så er der i endnu mindre grad tendens til, at den tidlige seksuelle aktivitet anerkendes som et overgreb (Heru, 2001).

## **Anmeldelse af overgrebene**

Det er svært at opdage et seksuelt overgreb, da der ikke er nogen entydige tegn eller signaler på, at et barn har været offer for seksuelle krænkelse (Mehlbye, 2006). I forlængelse heraf er det ikke alle seksuelle overgreb, som anmeldes til politiet.

Tabel 44 viser andelen af anmeldte overgreb til politiet.



Tabel 44: Anmeldelse af overgreb til politiet

Anmeldelse af overgrebene til politiet	Antal	Procent
Ja	43	10,5
Nej	360	88,0
Både og	6	1,5
<b>Total</b>	409	100,0

Af tabel 44 fremgår, at 10,5 % af de overgreb, som er begået mod centrenes faste brugere, er blevet anmeldt til politiet<sup>39</sup>. Langt de fleste af overgrebene (88 %) er således ikke blevet indberettet til politiet. For enkelte af brugernes vedkommende er nogle af overgrebene blevet anmeldt, mens andre ikke er. Det kan dreje sig om de brugere, der har været udsat for overgreb af forskellige krænkerere. Af datamaterialet kan det da også udledes, at det for størstedelens vedkommende drejer sig om brugere, der har været udsat for seksuelle overgreb både inden for og uden for familien.

En undersøgelse foretaget blandt 149 døgninstitutioner viser, at 40% af de seksuelle overgreb, som er begået mod de børn og unge, der har været udsat for seksuelle overgreb, og som er bosiddende på institutionerne, er blevet anmeldt til politiet. I de tilfælde hvor der ikke er sket en politianmeldelse oplyses begrundelser såsom barnet/den unge, eller forældrene ikke ønskede at anmelde overgrebet, barnet/den unge ændrede hele tiden forklaringer, så det var svært at finde ud af, hvad der reelt var sket samt personalets usikkerhed på overgrebets omfang og karakter (Mehlbye, 2006). Sammenlignet med denne årsstatistik er der altså 4 gange så mange af overgrebene begået mod børnene på døgninstitutionen, som er blevet anmeldt til politiet. Det hænger formentlig sammen med aldersforskellen på gruppen, der indgår i Mehlbyes undersøgelse og gruppen af faste brugere, der indgår i denne årsstatistik. Mehlbyes undersøgelse er baseret på informationer om børn og unge, mens årsstatistikken udelukkende inkluderer viden om voksne. En del af centrenes brugere har derfor været udsat for overgreb i en tid, hvor det var endnu mere tabubelagt at have været udsat for seksuelle overgreb, end det er i dag, hvorfor det kan have forekommet særdeles vanskeligt at anmelde det til politiet. Det betyder, at der er et stort mørketal, fordi mange af de overgreb, som begås på børn og unge, ikke kommer til offentlighedens kendskab.

Tabel 45 angiver sammenhængen mellem brugernes køn og overgrebenes anmeldelse til politiet.

<sup>39</sup> For 14,1 % af brugerne er det ikke blevet registreret, hvorvidt overgrebene er blevet anmeldt til politiet.

Tabel 45: Den kønsmæssige fordeling af overgrebenes anmeldelse til politiet

Anmeldelse af overgrebene til politiet	Kvinde	Mand
Ja	10,3	10,2
Nej	87,7	89,8
Både og	1,9	0,0
	N = 310	N = 88

Tabel 45 viser, at en lige stor andel af de mandlige og kvindelige brugere har anmeldt overgreb til politiet. Der er således ikke nogen kønsmæssig forskel at spore i forhold til anmeldelseshyppigheden.

Ifølge centrene kan det hænge sammen med, at det generelt er meget få af brugerne, som har været interesserede i at anmelde overgrebene til politiet. En sådan retssag kan nemlig være yderst krævende, fordi krænker sandsynligvis vil benægte, at forbrydelsen har fundet sted, og det kan være særdeles vanskeligt at bevise, at man har været udsat for overgreb i barndommen. Nogle fortrænger desuden de seksuelle krænkelser, de har været udsat for, og kommer først i tanke om det senere i livet. Forældelsesfristen for anmeldelse af seksuelle overgreb i barndommen er 10 år efter det fyldte 18. år, hvilket betyder, at dem der først erindrer overgrebene i tredivårsalderen ikke har mulighed for at anmelde overgrebene til politiet.

Tabel 46 indeholder informationer om sammenhængen mellem brugernes alder og anmeldelsen af overgreb til politiet.

Tabel 46: Brugernes alder sammenholdt med overgrebenes anmeldelse til politiet

Alder	Anmeldelse af overgrebene til politiet		
	Ja	Nej	Både og
Under 20 år	2,3	4,4	33,3
20-29 år	69,8	26,6	50,0
30-39 år	11,6	30,4	16,7
40-49 år	9,3	24,9	0,0
50-59 år	7,0	10,5	0,0
60+ år	0,0	3,2	0,0
	N = 43	N = 342	N = 6

Af tabel 46 fremgår, at der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem brugernes alder og anmeldelsen af overgrebene til politiet. Sammenhængen består i, at anmeldelseshyppigheden falder med stigende alder. Størstedelen af de faste brugere

(69,8 %), som har anmeldt de seksuelle overgreb til politiet, er mellem 20-29 år, mens der ikke er nogle i aldersgruppen 60+, som har anmeldt overgrebene til politiet.

Der foreligger ingen aktuel viden, om befolkningens parathed til at anmelde seksuelle overgreb mod børn (Helweg-Larsen, 2000). Den omfangsrige mediedebat om seksuelle overgreb mod børn i de seneste par år kan imidlertid antages at have betydning for anmeldeshyppigheden. Det kan netop komme til udtryk ved, at de faste brugere i aldersgrupperne 18-20, 20-29 og 30-39 år i relativt højere grad er tilbøjelige til at anmelde overgrebene til politiet end de ældre aldersgrupper.

Tabel 47 viser brugernes relation til krænkeren/erne i forhold til anmeldelsen af overgrebene til politiet.

Tabel 47: *Relation til krænker sammenholdt med overgrebenes anmeldelse til politiet*

Brugerens relation til krænkeren/erne	Anmeldelse af overgrebene til politiet			
	Ja	Nej	Både og	N
I familie	12,3	86,0	1,7	293
Ikke i familie	9,2	88,2	2,6	152
Både familiemedlem og person uden for familien	14,6	79,2	6,3	48

Af tabellen ses, at der ikke er sammenhæng mellem anmeldelsen af overgrebene til politiet, og om overgrebene har fundet sted inden for eller uden for familien. Således er 12,3 % og 9,2 % af de overgreb, som er begået henholdsvis inden for og uden for familien blevet anmeldt til politiet. Det er interessant, da det i anden litteratur på området påpeges, at jo nærmere krænkeren står den seksuelt misbrugte, des mindre sandsynligt er det, at den seksuelt misbrugte fortæller om, og anmelder overgrebene til politiet (Nicholaysen, 2006).

Det forholder sig endvidere sådan, at politianmeldelserne oftest foretages af forældre, eller andre voksne, der drager omsorg for børnene (Mehlbye, 2006). Det kan betyde, at seksuelle overgreb inden for familien i mindre grad anmeldes til politiet end overgreb uden for familien. Et sådant mønster spores imidlertid ikke i det datamateriale, som ligger til grund for denne årsstatistik. Det kan hænge sammen med, at det som tidligere nævnt kan være krævende at gennemgå en retssag, fordi krænker formentlig ikke vil vedstå sig sin forbrydelse, ligesom det generelt er svært at bevise, at man har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen.

## Centrenes ydelser

I tabel 48 ses, hvilke hjælpeformer brugerne har modtaget i centrene<sup>40</sup>.

Tabel 48: Modtaget hjælp

Centrenes ydelser	Antal	Procent
Personlig samtale	126	26,5
Selvhjælpsgruppe	48	10,1
Terapi hos psykolog	172	36,1
Terapi hos psykoterapeut	140	29,4
Åben stue <sup>41</sup>	14	2,9
Andet	46	9,7

Ifølge tabel 48 har størstedelen af brugerne (36,1 %) fået hjælp via terapi hos en psykolog. Den næstmest benyttede hjælpeform er terapi hos en psykoterapeut, idet 29,4 % af brugerne, har fået hjælp herigennem. Personlig samtale, som var den mest benyttede hjælpeform i årsstatistikken 2006, blev ydet til 26,5 % af centrenes faste brugere.

Ligesom i denne årsstatistik var den mest benyttede hjælpeform i 2005 terapi hos en psykolog. Terapi hos en psykolog var den næstmest benyttede hjælpeform i 2006, idet 30,2 % af de seksuelt misbrugte med fast tilknytning til centrene i 2006 fik hjælp og støtte herigennem.

De ydelser, som gives til brugerne, afspejler de tilbud, som eksisterer i centrene. Når der er mange, som modtager hjælp via terapi hos en psykolog, terapi hos en psykoterapeut og personlig samtale, hænger det således sammen med, at det er hjælpeformer, som tilbydes i en stor del af centrene. Åben stue, som benyttes af en relativt lille andel af de faste brugere, tilbydes kun i Christine Centret, CSM Fyn, CISEM og Thora Center (Pawlik, 2007).

Der er ikke nogen kønsmæssig forskel på, hvilke hjælpeformer de seksuelt misbrugte gør brug af i centrene.

<sup>40</sup> Brugere kan have modtaget flere forskellige former for hjælp, hvorfor procenttallene ikke giver 100 %, når de summeres.

<sup>41</sup> En "åben stue" er et værestedlignende tilbud til brugerne, som inden for åbningstiden kan mødes med andre brugere i uformelle rammer. Tilbuddet giver eksempelvis brugerne mulighed for at knytte sociale kontakter, se fjernsyn, drikke kaffe og te. Samtidig giver tilbuddet mulighed for, at centrets ansatte og frivillige kan komme i dialog med brugerne – både som gruppe og enkeltvis.

## Tidligere henvendelser til andre centre

Tabel 49 skildrer hvorvidt brugerne tidligere har rettet henvendelse til et andet center, som arbejder med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen.

Tabel 49: Tidligere henvendelser til andre centre

Tidligere henvendelse til andet center	Antal	Procent
Ja	73	19,4
Nej	303	80,6
<b>Total</b>	<b>376</b>	<b>100,0</b>

Af tabellen ses, at omkring en femtedel af de seksuelt misbrugte på et tidligere tidspunkt har rettet henvendelse til et andet center<sup>42</sup>. Det kan være fordi, centrene har forskellige tilbud, hvorfor brugerne kan få dækket forskellige behov for hjælp og støtte i de enkelte centre. Det kan ligeledes hænge sammen med, at centrene henviser potentielle brugere til andre centre, hvis et andet center eksempelvis passer bedre overens med vedkommendes behov for hjælp eller måske ligger tættere på den potentielle brugers bopæl. Endvidere kan en bruger have flyttet bopæl i løbet af året, og i forlængelse heraf have skiftet til et center, der ligger tættere på det nye hjem.

---

<sup>42</sup> For 21,0 % af brugerne er det ikke blevet angivet, om de tidligere har rettet henvendelse til et andet center.

## Referencer

**Barlach, Lise (2007)**

*Psykologbehandling til seksuelt misbrugte*. 1. udgave, 1. oplag. København: Servicestyrelsen

**Barlach, Lise og Pedersen, Flemming H. (2006):**

*Ligesom at komme hjem... Selvhjælpsgrupper for seksuelt misbrugte*. København: Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.

**Boje, Thomas og Ibsen, Bjarne (2006):**

*Frivillighed og nonprofit i Danmark. Omfang, organisation, økonomi og beskæftigelse*. København: Socialforskningsinstituttet.

**Danmarks Statistik (2006a):**

Statistikbanken, BEF1A

**Danmarks statistik (2006b):**

Statistikbanken, SAM77

**Danmarks Statistik (2007a):**

Statistikbanken, BEF1A07

**Danmarks Statistik (2007b):**

Statistikbanken, FAM122

**Danmarks Statistik (2007c):**

Statistikbanken, RASB1

**Ekholm, Ola m.fl. (2005):**

*Sundhed og sygelighed i Danmark 2005 & udviklingen siden 1987*. København: Statens Institut for Folkesundhed.

**Elklit, Ask og Øxenberg, Anne (2003):**

Voksne ofre for incest. I: *Psykolognyt*, Nr. 6, side 6 – 11.

**Frandsen, Luise Moustgaard (2006):**

*Mænds og kvinders seksuelle verdener – En hermeneutisk analyse af unges brug af kondom*. Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet

**Frandsen, Luise Moustgaard (2007):**

*Årsstatistik 2006. Statistik fra centre, der arbejder med senfølger efter seksuelle overgreb*. 1. udgave, 1. oplag, København: Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service.

**Frandsen, Luise Moustgaard (2008):**

*At blive mor. Misbrugte kvinders problemer og behov for hjælp*. 1. udgave, 1. oplag, København: Servicestyrelsen

**Gibson, Rebecca L. og Hartshorne, Timothy S. (1996):**  
Childhood Sexual Abuse and Adult Loneliness and Network Orientation. I: *Child Abuse & Neglect*, Vol. 20, nr. 11, 1087 - 1093.

**Gram, Marianne (2001):**  
*Det seksuelle overgreb. Krænkerens profil – set i et teoretisk og behandlingsmæssigt perspektiv*, 1. udgave, 1. oplag. København: Akademisk Forlag

**Halperin, D. S. m.fl. (1996):**  
Prevalence of child sexual abuse among adolescents in Geneva: results of a cross sectional survey. I: *British Medical Journal*, 312, 1326-1329

**Helweg-Larsen, Karin (2000):**  
*Seksuelle overgreb mod børn i Danmark. Problemets omfang og karakter vurderet ud fra litteraturstudier og en række danske datakilder*. København: Statens Institut for Folkesundhed.

**Helweg-Larsen, Karin og Larsen, Helmer Bøving (2002):**  
*Unge trivsel år 2002: en undersøgelse blandt 9. klasses elever med fokus på seksuelle overgreb i barndommen*. København: Statens Institut for Folkesundhed

**Heru, Alison M. (2001):**  
*The linkages between gender and victimhood*. International Journal of Social Psychiatry Vol. 47, nr. 3, 10-20

**Ibsen, Bjarne og Habermann, Ulla (2005):**  
*Definition af den frivillige sektor i Danmark. Frivillighedsundersøgelsen – en kortlægning af den frivillige sektor i Danmark*. Lokaliseret på www 19. april 2007 <http://www.frivillighedsus.dk/filecache/303/1125499610/denfrivilligesektoridanmark-endelig.pdf>

**Larsen, Kristian (2006):**  
Senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen. I: *Seksuelle overgreb mod børn og unge. En antologi om forebyggelse og behandling* (Red Jill Mehlbye og Anette Hammershøi). København: Forskningsnetværket om seksuelle overgreb mod børn, AKF Forlaget

**Lyager, Jette og Lyager, Lone (2005):**  
*At bestige bjerge – Gruppeterapi for seksuelt misbrugte mænd*. København: Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.

**Mehlbye Jill (2006):**  
*Seksuelle overgreb på børn og unge på døgninstitutioner*. I *Seksuelle overgreb mod børn og unge. En antologi om forebyggelse og behandling af Jill Mehlbye og Anette Hammershøi* (Red.), København: AKF Forlaget

**Mehlbye, Jill og Christoffersen, Mogens Nygaard (1992):**

*Selvhjælpsgrupper - omfang, karakter og erfaringer. I nationalt og internationalt perspektiv*, København: AKF Forlaget.

**Nicolaysen, Berit (2006):**

”Det er en del av livet”. Foreldreskap i par der kvinnen har opplevd incest I: *Tidsskrift for samfunnsforskning*, vol. 47, nr. 2, 193-223. Oslo: Universitetsforlaget.

**Pawlik, Annelise (2007):**

*Støtte til seksuelt misbrugte. Håndbog om 20 centre, der hjælper mennesker med senfølger efter seksuelle overgreb*. 3. udgave, 1. oplag. København: Servicestyrelsen.

**Pawlik, Annelise og Barlach, Lise (2006):**

*Statistik fra centre, der arbejder med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen*, 1. udgave, 1. oplag. København: Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.

**Rigshospitalet (2006):**

*Erfaringsgr fra fire års arbejde med seksuelt misbrugte børn og deres familier*, København: Team for seksuelt misbrugte børn, Rigshospitalet

**Strøm, Janny; Hellerud, Marion og Stein, Nina (1995):**

Kvinder udsat for incest – konsekvenser for graviditet og fødsel. I: *Tidsskrift for Jordemødre* 6/95

**Søndergaard, Dorte Marie (1996):**

*Tegnet på kroppen. Køn: Koder og konstruktioner blandt unge voksne i academia*. København: Museum Tusulanums Forlag.

**Sørensen, Kuno og Schrøder, Katrine (2006):**

Seksuelle overgreb ved børn og unges brug af chatrum. I: *Seksuelle overgreb mod børn og unge. En antologi om forebyggelse og behandling* (Red Jill Mehlbye og Anette Hammershøi), København: Forskningsnetværket om seksuelle overgreb mod børn, AKF Forlaget.

**Sørensen, Lars (2005):**

*Smertegrænsen. Traumer, tilknytning og psykiske sygdom*, 1. udgave, 1. oplag, Lars J. Sørensen og Psykologisk Forlag A/S

**Thestrup, Grete (2001):**

*Incest og seksuelle overgreb. En retrospektiv undersøgelse af 285 personer henvist til ambulans behandling for følgerne efter incest og seksuelle overgreb*, Ugeskrift for læger 163/48

**Vea, Hildur (2001):**

*Mestring av virkninger etter seksuelle overgrep*. Universitetet i Bergen, Det medisinske fakultet og Det psykologiske fakultet, Senter for etter- og videreutdanning.



# Bilag 1: Henvendelseskema



29919

## SPØRGESKEMA 1

1

### Skema til registrering af alle henvendelser om seksuelle overgreb.

Skemaet udfyldes, når centeret får en henvendelse om konkrete personer, der har været udsat for seksuelle overgreb. Skemaet udfyldes af den medarbejder, der modtager henvendelsen

# 2007

#### 1. Centerets navn (evt. stempel):

\_\_\_\_\_

#### 2. Dato for henvendelsen:

		-			-		
Dag			Måned			År	

#### 3. Medarbejderens navn:

*(Ved medarbejder forstås både ansatte og frivillige medarbejdere. Oplysningen anvendes ikke i den samlede statistik men bruges, hvis der opstår spørgsmål til besvarelsen)*

\_\_\_\_\_

#### 4. Henvendelsen sker:

(sæt ét kryds)

- Telefonisk  
 E-mail / chat  
 Fremmøde (i centret)

#### 5. Hvem henvender sig?

(sæt ét kryds)

- Den seksuelt misbrugte  
 Kæreste, ægtefælle, partner  
 Ven, veninde, bekendt  
 Familiemedlem  
 Offentlig myndighed (fx socialforvaltning, underviser, politi, praktiserende læge)  
 Anden person, skriv hvem: \_\_\_\_\_

#### 5a. Om den seksuelt misbrugte:

(Udfyldes kun når det er den misbrugte selv, der henvender sig)

Den misbrugtes køn  Mand  Kvinde

Den misbrugtes alder

Den misbrugtes bopælskommune \_\_\_\_\_

#### 6. Hvilken form for hjælp eller ydelse er givet til den, der henvender sig:

(sæt ét kryds)

*(Ved samtale forstås, at fokus er rettet mod, at den misbrugte selv definerer sine problemstillinger og motiveres til at finde løsninger. Den/de, der taler med den misbrugte, benytter sig særligt af aktiv lytning. Ved rådgivning forstås, at den misbrugte vejledes om potentielle hjælpemuligheder i eller uden for centeret af en eller flere personer. Debat referer til forskellige former for erfaringsudveksling).*

- Samtale  
 Rådgivning  
 Debat

#### 7. Er der lavet aftale om et videre forløb?

- Ja  Nej

#### 8. Har personen tidligere henvendt sig til jeres center?

- Ja  Nej  Ved ikke

#### 9. Hvor har personen hørt om centeret:

(sæt evt. flere krydser)

- Familie  
 Presse  
 Socialforvaltning  
 Ven/venner  
 Internet  
 Læge  
 Pjece  
 Andet, skriv hvad: \_\_\_\_\_  
 Ved ikke

# Bilag 2: Personskema



58564

## SPØRGESKEMA 2

1

# 2007

Skema til registrering af personer, der har været udsat for seksuelle overgreb, og som benytter centerets tilbud flere gange (f.eks. psykologbehandling, selvhjælpsgruppe, støttegruppe, værested, åben stue etc.). Skemaet skal følge personen, det betyder, at der kun skal udfyldes ét skema pr. person. Dette skema opdateres løbende, ved at der sættes en streg, hver gang personen kommer i centeret. Derudover angives det på skemaet, hvis personen modtager flere forskellige ydelser undervejs i forløbet. Når forløbet afsluttes, registreres det nederst på skemaet.

### 1. Centerets navn (evt. stempel):

\_\_\_\_\_

### 2. Medarbejderens navn:

*(Ved medarbejder forstås både ansatte og frivillige medarbejdere. Oplysningen anvendes ikke i den samlede statistik men bruges, hvis der opstår spørgsmål til besvarelsen).*

\_\_\_\_\_

### 3. Den misbrugtes nr:

### 4. Den misbrugtes alder:

### 5. Den misbrugtes køn:

Mand  Kvinde

### 6. Den misbrugtes bopælskommune:

\_\_\_\_\_

### 7. Årsag til henvendelsen:

(sæt ét kryds)

- Personen har været seksuelt misbrugt  
 Personen er usikker på, om han/hun har været seksuelt misbrugt

### 8. Medvirkende årsag til henvendelsen:

(sæt evt. flere krydser)

- Ingen  
 Psykiske problemer  
 Fysiske problemer  
 Problemer med relationer til familie  
 Problemer vedr. eget barn/ung  
 Problemer med myndigheder (fx rådgivning, hjælp)  
 Seksuelle problemer  
 Andet, skriv hvad: \_\_\_\_\_  
 Ved ikke

### 9. Hvilken hjælp / ydelse får den misbrugte i centeret? (sæt evt. flere krydser)

*(Ved samtale forstås, at fokus er rettet mod, at den misbrugte selv definerer sine problemstillinger og motiveres til at finde løsninger).*

- Samtale  
 Terapi hos psykolog  
 Terapi hos psykoterapeut  
 Deltagelse i selvhjælpsgruppe  
 Åben stue  
 Andet, skriv hvad: \_\_\_\_\_

### 10. Hvad er aftalt om det videre forløb: (sæt evt. flere krydser)

- Samtale  
 Terapi hos psykolog  
 Terapi hos psykoterapeut  
 Deltagelse i selvhjælpsgruppe  
 Åben stue  
 Henvist til tilbud uden for centret  
 Andet, skriv hvad: \_\_\_\_\_

### 11. Har den misbrugte tidligere henvendt sig til andre incest-/frivillige -/ støttecentre?

- Ja  
 Nej  
 Ved ikke



58564

1

**12. Krænker / krænkeres køn:**

(sæt evt. flere krydser)

- Mand / mænd     Kvinde / kvinder     Ved ikke

**13. Hvem var krænkeren / krænkerne?**

(sæt evt. flere krydser)

- Indenfor familien (fx far, mor, bedsteforældre adoptiv- / stedforældre, søskende, fætter, kusine, onkel, tante)
- Udenfor familien (fx bekendt, ven, voksen eller ung fra skole, fritidsaktivitet)
- Ved ikke

**14. Er overgrebet / overgrebene anmeldt til politiet?**

(sæt ét kryds)

(Der sættes kryds i kategorien "Både og", når en person har været udsat for flere seksuelle overgreb, hvoraf ét eller flere er anmeldt til politiet, mens ét eller flere af disse overgreb ikke er blevet anmeldt til politiet)

- Ja
- Nej
- Både og
- Ved ikke

**15. Den misbrugtes forsørgelsesgrundlag:**

(sæt ét kryds)

- I arbejde
- Dagpenge
- Pension (fx førtidspension, folkepension)
- Under uddannelse (SU)
- Kontanthjælp
- Sygedagpenge
- Andet, skriv hvad: \_\_\_\_\_
- Ved ikke

**16. Hvordan bor den misbrugte:**

(sæt ét kryds)

- Alene uden børn
- Alene med børn
- Samlevende / Gift uden børn
- Samlevende/ Gift med børn
- Andet, skriv hvad: \_\_\_\_\_
- Ved ikke

**17. I hvilket land er den misbrugte født:**

(sæt ét kryds)

- Danmark
- Et andet nordisk land
- Et andet ikke-nordisk EU-land
- Nordamerika, USA, Australien, New Zealand, Canada, Japan, Schweiz
- Et andet land
- Ved ikke

**18. Sæt en streg for hver gang den misbrugte kommer i centret**

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

**19. Er forløbet afsluttet?**

- Ja     Nej